# ПРОМІНЬ

СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ

# PROMIN

Рік XXVII. ч.12 ГРУДЕНЬ — 1987 — DECEMBER Vol. XXVII No. 12

# ПРОМІНЬ

Рік XXVII ГРУДЕНЬ 1987 Ч. 12

видає

**СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ**

раз у місяць з винятком липня

Редагує Редакційна Колегія

Редактор — НАТАЛІЯ КОГУСЬКА

Передплати і всю кореспонденцію слати на адресу:

**PROMIN**

**P.O.Box 3551, Sta. B.,**

**Winnipeg, Man. Canada**

**R2W 3R4**

Річна передплата в Канаді та до інших країн .... $15.00

Одна число ..... 1.50

# PROMIN

No. 12 DECEMBER 1987 VOL. XXVII

Published by

**UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA**

Edited by Editorial Committee

NATALIA KOHUSKA — Editor

Correspondence and subscriptions should be addressed to:

PROMIN

P.O. Box 3551, Sta. B.,

Winnipeg, Man., Canada

R2W 3R4

Subscription in Canada and other countries ..... $15.00

Single copy ..... 1.50


**Редакція застерігає собі право скорочувати дописи і виправляти мову. Хочемо дати місце в журналі всім тим, що дописують і тому всякі дописи мусять бути чітко написані і без обширнех описів.**

## ЗМІСТ


У. Пелех — "Про душу в пісні та про пісню в душі ..... 1

Центр Українських студій ..... 2

Г. Мельник — Марко — У розбудові національного життя ..... 2

Михайло Кучер — Оксана Лятуринська ..... 5

Центр Українських студій ..... 6

(нк) — Про Наталю Ужвій ..... 7

Л. Гурунц — Короткі оповідання ..... 8

О. Кобилянська — Хрест ..... 9

Нове в Ченстоховськім образі Божої Матері ..... 10

Ігор Боднар — Орнаментика карпатських вишивках ..... 12

Фестиваль — Одноразова нагода в житті ..... 14

Helen Racheba — 1987 International year of shelter for the homeless ..... 15

The centre for Ukrainian Canadian Studies ..... 16

The centre for Ukrainian Canadian Studies ..... 16

Multiculturalism is being Canadian ..... 17

З подорожніх вражень по Південній Америці ..... 19

Свято книжки і авторський вечір ..... 21

Нашим діттям ..... 22

Марія Макаренко — Окружний з'їзд ..... 23

Громадська і родинна хроніка ..... 25

Квіти незабутнім ..... 28

Зміст XXVIII річника ..... 29

Довкола дому ..... 32

Пресовий фонд ..... 33

**НА ОБКЛАДИНЦІ — П. Автомонов**

**Весна**


Second Class Mail Registration Number 1925

International Standard Serial Number ISSN 038021-40

*Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Man., Canada*

# "ПРО ДУШУ В ПІСНІ ТА ПРО ПІСНЮ В ДУШІ"

Загально всі ми знаємо, яку ролю в житті людини відіграє пісня, музика. Українська дума, пісня, народня творчість були тим корінням для нашого народу, яке після кожного лихоліття пробивалося новими паростками й відновляло життя нації. Плеканням їх народ зберігав пам'ять про своє минуле, усвідомляв свою національну окремішність. Тому то політичний в'язень 22-річний Микола Кульчинський подав таку оцінку пісні:

"Ти врятувала мою душу, серце, мозок від спустошення і виродження, ти вивела мене з хаосу пристрастей, бажань хисткого, незрозумілого й байдужого світу на світлу і ясну дорогу любови до людей, до рідної землі".

Інший колишній в'язень — поет Микола Холодний, що гостро підкреслює у поезіях національну проблематику, бувши за це арештованим, а тепер побувавши в поїздках по Україні, збагнув, як влада спотворює українську культуру, як підмінює її псевдоукраїнською духовістю з метою знищити коріння народу. Імпортує в Україну не тільки якнайбільше росіян, російську мову, свій побут, але й свою духовість. Ось у Дніпропетровщині відбулося "свято російської пісні" тоді, коли українській пісні, мові нема місця ні в радіо, ні в школі, ні в науці, ні в урядах, а з тим і в щоденному житті. М. Холодний написав також книжку п.н. "Про душу в пісні та про пісню в душі". Автор згадує в ній, що в добу Сталіна "прослизнуло до культури багато мудреців без мудрости", у літературі започаткувалася доба фальшивих героїв, у спільнотах з'явилося багато самозванчих провідників, які повторюють демагогічні фрази, самі не розуміючи їх. Знайшлася повінь псевдотворців культури в усіх ділянках життя народу, які оспівують "щасливе життя в країні рад". Тому й радіослухач з відразою замикає в Україні радіоапарат, бо з нього чує постійно такі пісні, які замість віри в Бога, в людину, прославляють модерне кріпацтво, оспівують колгоспи, складають чолобитню партії.

Ще в 1968 році писав Василь Шевчук у "Літературній Україні" (ч. 19, Київ, 5. 3. 1968), що українці є немов ті скупарі, які сидять на скринях золота, а їдять шматки черствого хліба. Бо запитаймо себе: "...що ми співаємо і порівняймо з тим, що ми маємо". Він має на увазі сучасний пісенний репертуар в Україні і той скарб, що ним є думи, пісні з минулого, якого не використовуємо і якого ціни, мабуть, не знаємо.

Шевчук болів за долю кобзарського мистецтва в Україні. І не диво! Кобзарі були співцями народу, поетами, його істориками й публіцистами. В думах вони передавали мрії народу, оцінювали пережите, пройдене, вболівали за долю рідних — народу й землі. Народні співці творили для воїнів, плекали їх мрії про те, щоб в слушний час боротись за волю народу й шаблями в руках. Про особливу вартість дум висловилось багато визначних знавців українців та чужинців, а серед них і Леся Українка. Вона разом з чоловіком Климентом Квіткою таємно фінансували експедицію під проводом визначного дослідника дум Філарета Колесси, щоб записати звукозаписувачем спів їх від кобзарів на Полтавщині.

Тож зрозумілим буде те, чому Сталін ще в 1932 році, скликавши кобзарів і лірників на конґрес народної музики (прибуло їх кількасот!), казав **їх постріляти!** Про це довідуємося з споминів відомого совєтського композитора Димитрія Шостаковича, який передав свої спомини на Захід і вони вийшли тут друком після його смерти. Сталін знищив кобзарів і лірників, бо партія і КҐБ-істи не могли контролювати їхньої творчости серед народу. Злочини продовжуються і тепер. З тієї самої причини закатували й Володимира Івасюка, нема належного розвитку кобзарського мистецтва, бо воно надто особливе й важливе у житті народу.

Тому й треба, щоб якнайбільше наша молодь горнулася до кобзарського інструменту й тих анасамблів, що плекають бандуру. Подаємо всі ці інформації родинам, щоб вони краще оцінили вартість і силу української пісні, щоб знали, чому М. Холодний та всі патріоти в Україні так турбуються занепадом пісенного мистецтва. І чому турбуються батьки, що молодь мало співає, зокрема народних пісень, підмінює "прекрасне і неповторне" у пісенному репертуарі якимись безвартісними "дзеньками-бренками", й барабанщиною. Хай же лунає якнайбільше й скрізь, пісня. Хай живуть пісні у наших серцях, бо в них душа народу!

**У. Пелех**

# У РОЗБУДОВІ НАЦІОНАЛЬНОГО ЖИТТЯ

*(Доповідь Галини Мельник-Марко, виголошена на з'їздах складових організацій СУС ц.р. в яких порушено дуже важливі актуальні питання українського життя та які за дозволом авторки друкуємо тут. Хоч більшість тих питань спрямовані до певних організацій, вони є не менш важливі та актуальні в житті нашого народу поза межами України, що змагає до розбудови своєї культури і закріплення свого життя в країнах свого поселення).*

Шістедесят років в Організації Союзу Українців Самостійників — це могутній шлях успішної праці у розбудові національного життя при громаді й церкві. Своєю участю і працею в товаристві і в церкві наші члени Союзу Українок Канади і ТУС, постійно давали приклад своїм дітям і внукам та виховували своїх діточок, щоб вони знали "Хто вони є, і чиї вони діти". Вони навчали своїх дітей шанувати прадідів, свою культурну спадщину. Вони були свідомі своєї ролі і завдання вдома і в організації, як мати й батько; вони ішли слідами своїх батьків.

Тепер перед нами стелиться нове 60-ліття! Нова доба! Перед нами стелиться новий шлях, — новий етап. Бо надходять великі зміни і на світовій арені, і в загальному суспільстві. Перед нами постають нові труднощі й проблеми, які вимагають багато нових постанов і зусиль. Щасливі були наші батьки, що виховували нас хоч у трудних часах, але і більш спокійних середовищах. Сьогодні, щоб виховати здорове, моральне, національно свідоме покоління не легка праця. Бо сучасний суспільний стандарт житя, базується у більшій мірі, на матеріяльних вартостях, на нехтуванні християнських ідеалів, на модерних ліберальних гаслах атеїзму і аморальности, що так дуже популярні в сучасному житті. І такі впливи переходять на наших дітей.

Зміна є необхідністю у житті і ми мусимо пристосуватись до неї. Не можемо триматись вперто стародавних програм і засад. Нам потрібна негайна, нова, рішуча здорово продумана дія, щоб зберегти наше суспільство при здоровому житті. — Якщо ми будемо мати перед собою сильну волю і ціль, тоді ніщо не зіб'є з дороги нас і нашого напрямку. Все залежить від того, що ми оцінюємо, який наш вибраний шлях й яка наша ціль?

Питання нашої майбутности, — святих церков, організацій, родини, громади — усе залежить від здорової, сильної духом і тілом української МОЛОДІ!

Нашим завдання є: подбати, щоб українська молодь не розпливлася в чужому оточенні, а зберегла українську свідомість. І тут потрібно підкреслити що: — мати і батько члени організації, виховують суспільство завтрішнього дня, вони виховують провід організації і провід народу!

Найважливішою засадою кожного народу є збереження духових вартостей родини. Моральність

---

## ЦЕНТР УКРАЇНСЬКИХ КАНАДСЬКИХ СТУДІЙ
### Манітобського Університету при Колеґії Св. Андрея запрошує вносити подання на дотацію їм.
### ДОСТОЙНОГО СУДДІ ВОЛОДИМИРА С. ТАРНОПОЛЬСЬКОГО
на дослідну подорож

* Ціль дотації — допомогти покрити кошти подорожі, пов'язаної з читанням доповіді з української спадщини в Канаді на науковій конференції, або з дослідами з тієї самої ділянки.
* Подання можуть вносити тільки викладачі або дослідники Центру Українських Канадських Студій.
* Вартість дотації: приблизно $225.00
* Процедура щодо аплікацій:

Аплікація, у формі листа до директора Центру, мусить включати наступні інформації:

- назву доповіді/дослідного проєкту;
- опис доповіді/проєкту;
- сучасний стан дослідів;
- тему, рамки і дати конференції, і чи доповідь прийнята;
- план пропонованої подорожі (період часу, місце конференції/дослідів, передбачені кошти і т.д.);
- міркування щодо користі подорожі для дослідів.
- Реченець для подання аплікацій: І травня 1988 р.
- Аплікації проситься вислати на нище подану адресу:

Director
Centre for Ukrainian Canadian Studies
St. Andrew's College
University of Manitoba
Winnipeg, Manitoba R3T 2N2

на і духова сила родини залежить від впливу та авторитету батьків, а в першу чергу, від мами! Тільки справжнє розуміння матері свого призначення зможе рятувати наше теперішнє загрозливе родинне і суспільне життя.

Наші завдання на майбутнє ми можемо вичислити у кількох пунктах: Передовсім розглянемо, які в нас проблеми тепер, й як їх можна розв'язати на будуче. **Перша і найголовніша проблема** Збереження української мови. Не відкладаймо ні на один день те, що вже стоїть великою загрозою перед нашою будучністю сьогодні. Рятуймо Українську Мову! Починаймо нині! Один другому пригадуймо, помагаймо, говорім і читаймо. Одинокий лік, це уживати українську мову! Як чужі можуть вивчати нашу мову, то нам бракує охоти і пошани самим до себе. Діти нас слухають і беруть від нас примір. Прирікаймо, що в 60-літній ювілей великої нашої організації, — ми покладемо на першому місці громадської праці, — зберігання, уживання і вивчання української мови. Бо від цього залежатиме майбутність усього нашого зорганізованого життя, як церковно-релігійного, так і культурно-освітнього.

Хто нам забороняє і відтягає нас від цих перших обов'язків? Хто нам забороняє говорити до наших дітей по українському?.... Щасливі ті діти, що одержали від батьків знання рідної мови. Хто знає свою рідну прадідівську мову, той має більшу пошану й до себе і від інших. Той має відкриті двері до ширшого світу порадити, послужити, допомогти; тепер є великий попит на двомовні посади в інституціях. — Хто знає українську мову той більше щасливий і може насолоджуватись українськими творами, поезіями, оповіданнями, піснями і молитвами...

Для тих батьків і молоді, що не мали нагоди вивчити мову, порадьмо їм, що на ринку в крамницях є різні помічні способи і прилади, курси, тасьми, платівки, книжки та підручники. Ціла родина може з цього користати. Кожна мама, що веде свою дитину до садочку, чи Рідної Школи, може сама користати і прислуховуватись до лекцій. Без маминої допомоги дитина мало скористає.

ДРУГЕ ЗАВДАННЯ:

Не можна нам занедбати в себе дома і в громаді своєрідну українську атмосферу; рідне середовище, де молодь відчувала б приналежність до своєї національної групи, де вона б почула себе членом великої української родини, в якій панує рідна мова, пісня, де вона б навчалась про свої традиції, звичаї, історію свого народу. Наша багата самобутня, духова культура, тисячолітня християнська героїчна історія і традиція, — це ті невичерпні джерела Великої Сили, які не дозволяють засимілювати національну субстанцію нашої молоді. Культура рідної спадщини — це могутня сила в кожному народі. Ми ВСІ відповідальні, щоб цю силу передати нашим дітям.

**Застановімся:** Чи в дома і в громаді, висять ікони, хрест, — чи лежить молитовник, портрети Шевченка й інших наших поетів і діячів? Чи є в нас картини Києва, св. Софії, Печерської Лаври, — чи наші діти мають українську бібліотеку, співаники, тасьми українськими піснями, оповіданнями та інше. Чи ми прикрашуємо хату вишивками, килимами, писанками? Чи в нас є українська преса і журнали для дітей та молоді? Рідна Атмосфера вкорінить від ранньої молодости любов до всього рідного. Нехай діти будуть горді своєї культури. Тарас Шевченко писав: "Раз добром налите серце — ввік не прохолоне". Добрий приклад маємо із оповідання "Євшан Зілля", де любов до вітчизни притягнула сина назад до свого батька.

**Про Церкву:** Яке велике щастя маємо, що ми будівничі відновленої, Рідної Церкви серед українського народу тут, у Канаді! Блаженної пам'яті Митрополит Іларіон на кожному кроці закликав: "Мати й Батько — це домашня церква, яка зобов'язана навчати дітей найперше української мови і молитись рідною мовою, мовою наших предків-дідів та батьків!" При кожному кроці, дитина сприймає у церкві, в Недільній і Рідній школах, українську церковно-релігійну й національну духовість — все своє рідне! Навчаймо своїх дітей, що неділя є присвячена для Бога. Що ми у церкві разом Йому дякуємо за всі Його ласки, і просимо Його опіку і ласку для цілої родини. Ми навчаємо наших дітей, що рідна віра і рідна мова є міцно пов'язані як одна нерозривна цілість. Коли ми нехтуємо рідну мову в церкві, то ми копаємо яму найперше самі собі.

В журналі "Екран" був гарний вірш присвячений матерям, який пригадує, що свідома жінка-мати це найміцніший фундамент церкви і народу: "Коли ж, ти мамо, вповні зрозумієш, що ти життя народові даєш? Чи здаєш справу собі з того, яким шляхом дітей ведеш? І що ти в серця їхні вкладаєш? О, мати українська мати, ти мусиш серцем це пізнати, що рідна мова і віра, це ріст народу, і лише ти це мусиш дати. Це твій святий обов'язок — народу ДУШУ рятувати, — ти мусиш на сторожі рідної мови і віри стати!

**Про членство:** Коли ми уплянуємо пожвав-

лену програму, де на першому місці кожний член і членка із завзяттям долучаться спільними зусиллями в культурно-освітній праці, будьмо певні, що це притягне нових молодих членів до наших рядів. У наших програмах, обов'язково потрібно окрім ділових справ і звітів, — організувати панельні дискусії, семінари, дебати, поучаючі доповіді, щоб кожний член і членка відчули, що вони багато скористали й напевно з великою охотою прийдуть на всі інші засідання і вечірки. Дальше — докажім своїм членам, що найважливіші справи в нас є допомогти, щоб розвивалась рідна і недільна школи і організація СУМК, для виховання нашої молоді. Запрошуймо сумківців і студентів брати участь у наших програмах, в концертах, в дискусіях; — заохочуймо їх читати й плекати найдорожчий свій скарб-рідну мову.

**Мішані подружжя:** Це делікатна але серійозна справа. Стараймось переконувати наших молодих дівчат і хлопців, — що вони будуть мати більше задоволення і приємности родинного щастя і вирозуміння для себе і батькам, коли обидвоє партнерів у подружжі походять з того самого роду. Вони принесуть своїм батькам велике щастя, що будуть продовжувати рід, від якого вони походять. — Для тих, що вже є мішані подружжя, — треба старатись пригорнути їх до наших організацій і церкви, щоб вони вивчили мову, щоб вони й їхні діти не стали нам чужими й не пропали в чужому середовищі. Нам потрібно вкорінити в молодих амбіцію і національну свідомість та обов'язковість, щоб наші будучі професіоналісти були українцями тілом і душею. Тому наша праця внутрі повинна бути звернена на виховання молодих провідників. По всіх наших інституціях провадяться курси провідництва. Кожний відділ Союзу і ТУС повинні піддержати й спонсорувати нашу молодь на цих курсах і дати їм нагоду запізнатись разом. Це ж найкраща інвестиція наших грошей! В нас є 150 відділів в Канаді. Ми ж можемо виховати 150 провідників! І цим способом допоможемо зберігати нашу ідентичність, — **Українське православне суспільство!**

Наш Християнський Обов'язок: Кожний з нас відповідальний за своїх братів і сестер. Нам потрібно голосно реаґувати в ім'я тих українців, що віддають своє життя за права людини в Україні. Нам потрібно скріпити акцію в обороні українського народу. Не можна нам мовчати про порушення прав людини, — про переслідування наших діячів та дисидентів, — про русифікацію в Україні, — про Знищення наших церков і бібліотек, про фальшування нашої історії, і про те що князь Володимир охрестив Україну, а не Росію, якої в той час ще не було. Вивчаймо нашу історію, щоб ми знали як її боронити. Ми мусимо бути свідомі, що наша відповідальність є продовжувати ту працю, яку започаткували наші предки в Україні і піонери тут на вільній Канадській землі. Ми всі тут відповідальні перед нашою історією за наше національне і церковне обличчя в майбутньому! Пригадаймо слова Івана Франка: "Мусиш знати, що на тобі мільйонів стан стоїть, — що за долю мільйонів, мусиш дати ти одвіт!" ...Пам'ятаймо, що сила в нас самих.

**Перед нами стелиться Нова Доба** яка накладає на нас нові обов'язки: Нові, й такі самі, лише вони вимагають від нас більшої наснаги й уваги, тому що населення в Канаді збільшуєтьяс чужими народами, яким наша мова і культура зовсім незнана і чужа...

**Допоможім нашій молоді!** Нам потрібно відшукати та приєднати ту молодь, яка ще не в рядах СУМК, чи на курсах в Інституті, чи в Колеґії св. Андрея... Приєднаймо нових членів до ТУС і Союзу Українок; шукаймо нові способи поліпшити працю біля церкви і в громаді, в організації. — Ми бачимо нову силу духа і охочих людей до прці в комітетах. Згадаймо хоч ті величні святкування, що відбуваються з нагоди 1000-річчя Хрещення України. Перед нами ще неодні спільні святкування. Подбаймо, щоб діти і молодь були включені в програмі всіх святкувань. Даймо їм ролю виконати, щоб вони відчули свою потребу і обов'язковість брати участь і бути свідками знаменного торжества, щоб вони могли **своїм** нащадкам переказати як **вони** святкували 1000-ліття хрещення України. Від нас усіх залежить, чи будуть наші нащадки святкувати 2-ге тисячоліття! Наша праця тепер забезпечить нам майбутність! Якщо ми занедбаємо ці обов'язки — виховання молоді в рідній мові й культурі, тоді самі себе запитаємо: "Кому ми передаємо наші здобутки, звичаї, обичаї?

Вся доля майбутности у наших руках!

**Галина Мельник-Марко**

*Михайло Кучер*

# ОКСАНА ЛЯТУРИНСЬКА

Народилась поетеса 1902 року на Волині біля Вишневця. Померла на 68-му році життя. 13-го червня 1970 року, в Міннеаполіс. Похована на православному цвинтарі св. Андрія у Бавнд Бруку, Ню Джерзі.

Писати про Оксану Лятуринську? Як писати, щоб дати хоч частково відповідне тому, що ціле життя жило в її душі, в її серці? Вся вона, як тятива туго натягненого лука, або й сама стріла, що з княжої доби залетіла в нашу добу.

Щоб писати про Оксану Лятуринську, треба відваги торкнутися її поетичної спадщини, тієї, що ціле життя, як мітична Діва горя Жля, тужила над недолею своєї України.

Відійшла вона від нас назавжди сподівано і несподівано. Звірем мучила її хвороба і біль за втраченою батьківщиною. Шляху до повернення нема, отже треба жити на чужині, треба перекладати дні, тяжкі, як цеглини, холодні від самоти і розпуки.

Де є місце поетам, рівня Оксани Лятуринської, у нашій добі? Оксана Лятуринська — до болю українська, належить тій Україні, що мечами боронила свого. Для Оксани Лятуринської, неволя, як її раціонально не пояснювати б, — ганьба: "І знову в ганьбі стрічаю ранок", — писала вона, бо із своєї землі треба було втікати "зацькованим звірем".

І віра, без якої жити не можна на своїй землі і на чужині: "Та прийде день мій невблаганно". А зараз є для неї "туга подругою дня".

Дипломатія, переговори, заклики до справедливости, до правди? Світові, суспільствам, народам надокучили скигління і нарікання. Сильний не зречеться права переможця, тому подоланому залишається тільки боротьба: "За око — враже око, оселя — за оселю" і як наслідок "одному з двох упасти". І ворожба: "Буть вітру!" Майбутній двобій з ворогом.

Присвячуючи світлій пам'яті поета Юрія Дарагана перший вірш своєї "Княжої емалі". Оксана Лятуринська залишає наче заповіт — не переговори з ворогом, не капітуляцію, а такі слова: "Боронись!" Освячений держу я спис. Я попіл бороню батьків, героїв славу, честь батьків... неторкненість гробниць... Священий дуб і Володимирів тризуб".

Звучить воно так неспівмірно у відношенні до нашого телевізійного пацифізму на затишній чужині, де ми так легко забуваємо, або вже забули "героїв, славу, честь батьків".

"І нехай хула в устах замерзне", разом з похвалою добробутові чужини і поясненням власної неактивности.

"Волинська майоліка" — це одночасно і "ліси бори великі, Перуна стріли, коні", а дуліб деревлянин був "своєї долі паном". Час ішов — "могили узгір'ям". Пройшли землею чужі навали, бо "зрадив злий Стрибог". І залишилась тиша руїн "серед узгір'я могил" і "молитва у відчаї". А на перехрестях польових доріг, серед пташиного галасу і шуму жита "Божі муки" нового Бога, який прийшов на зміну "зрадникові Стрибожеві". Він приніс із собою Новий Заповіт любови і покори, який не визволив України. Тому нова молитва сумна, "у відчаї", бо заповіти нового Бога покори ще не пасують до нового світу.

У "Волинських майоліках" не тільки "молитва у відчаї", бо проповідує покору, але "у луках гра сопілок сумна". І хоч світ "немов квітник перед вікном" і хоч "були жнива і будуть знову", але питає Оксана Лятуринська, "чому сопілок гра сумна"?

Нема двох батьківщин для Оксани Лятуринської. Сама тема ворожа для неї і осоружна. Бо нехай Бог карає нас знову і знову, але Україна є тільки одна. Там десь ота перша і остання Батьківщина: "І згадка чарів, та десь із глибини, і м'ята, і стокроть, і лепеха Волині, і образ весен — ледве черкнуті пастелі... і Божа синь... Туди! У біле вбрання вбратись, наче до причастя, верби сережки цілувати зчаста і проковтнуть одну на щастя", бо тут на чужині "чужа й ненаша й ніби наша голубінь".

Волинь — батьківщина Оксани Лятуринської. Це "барвиста запаска, келихи джерел надпиті, і дзеркало озер розбите".

Таке минуле залишило спогад і питання: "чому дні соняшні стали? Лише заглянули в вікно", бо "З вікна схилився сум тяжкий сьогодні".

Оксана Лятуринська бачить і відчуває українське минуле, але тільке лицарське, тільки героїчне таке, яке простує на оборонні вали замків, у бойовій вежі. Візії майбутньої батьківщини у неї трудно знайти, поза скупою згадкою, що "день мій прийде". Що ж залишається на сьогодні, чи тільки "спокійна" екзистенціяльна розпач? Так,

☞

## ЦЕНТР УКРАЇНСЬКИХ КАНАДСЬКИХ СТУДІЙ
Манітобського Університету
при Колеґії Св. Андрея

запрошує вносити подання
на дотацію їм.

**АНДРІЯ І АНГЕЛИНИ ПАВЛИКІВ**
(у пам'ять їхнього сина Івана)

Центр запрошує вносити подання на стипендію ім. Андрія і Ангелини Павликів (у пам'ять їхнього сина Івана). Стипендією буде нагороджуватися щороку студент/ка який/а у часі подання зарегістрований/а повночасно у Манітобському університеті і (і) закінчив/ла щонайменше два роки у ділянці Української Канадської Спадщини (general major or advanced major), або (іі) зарегістрований/а в аспірантурі (graduate student) в цій ділянці. Стипендією буде нагороджуватися не лише за досягнення в науці. Студент/-ка мусить виявити добрий характер і моральні якости. Він/Вона мусить довести любов до ближнього, нахил до проводу у громадському житті, і зацікавлення в громадській праці.

* Вартість дотації: приблизно $800.00
* Процедура щодо аплікацій:
* Аплікація, у формі листа до директора Центру, мусить включити наступні інформації:
  - науковий статус (т. зн., програму, рік і т.д.); у прилозі офіційний список оцінок;
  - нагороди до тепер отримані (назви і рік);
  - громадська і позанаукова діяльність;
  - пляни на майбутнє;
  - назви і адреси двох осіб, до яких можна звернутися за рекомендацією.
* Реченець для подання аплікацій: 1 травня 1988 р.
* Аплікації проситься вислати на нище подану адресу:

Director
Centre for Ukrainian Canadian Studies
St. Andrew's College
University of Manitoba
Winnipeg, Manitoba R3T 2N2

---

може й розпач, але з неї не постане дух покори, споживчого сьогодні й капітуляції, логічно уґрунтованої. Попіл батьків, узгір'я могил на батьківщині зобов'язують до історичної відповідальности, до того, щоб держати меч нержавіючим і "чистим Володимирів тризуб".

Не треба шукати подібностей і впливів, або чужих елементів у творчості Оксани Лятуринської просто тому, що вона сама таки й Елемент. Вона — основна частина української героїчної поезії у нашій сірій негероїчній добі. Вона — поет славного Учора і того Завтра на нашій поневоленій землі, коли позникають наймити, які "полотна білять" для переможного Звіря з Півночі.

Прожила Оксана Лятуринська 68 років і померла по важкій хворобі, спочила біля могил Олекси Стефановича, теж поета-волинська і поета Євгена Маланюка. Говорити про втрату — мало. Це те саме, що не сказати нічого. Вираз "втрата" — не маштабний для Оксана Лятуринської. Українська поезія на чужині осиротіла. Погас вулкан великої любови до України, великої непокори перед ворогом. Стало темно...

Поезія Оксани Лятуринської так відшліфована, що вражає тривимірністю. Кожен її образ викликає глибокі асоціяції, метафоричність, захоплює і тримає в полоні. Сказане ляпідарним стилем, її слово йде одночасно в глибину, у височінь і в ширину. Її поезія призначена для читача "дального плавання" глибоких вод. Глибина її поезії справді морська, яка тримає в собі великі скарби. Її поезії не можна просто пробігти очима, вони тримають, як магніт. Відсутність повна плиткого патосу, трагічність, і повна відсутність пози. Є натомість великий трагізм і маєстатична тиша руїн та побоєвищ, де сплять лицарі, честь яких треба берегти.

Оксана Лятуринська — славна дочка Волині, яка її назавжди зачарувала. Її царство "узгір'я могил", тихі замріяні ліси із дзеркалами озер з тінями праукраїнських богів. Ідилія, неторкнута індустріяльною добою. Доля кинула Оксану Лятуринську з барвистого квітника Волині через Прагу і табори переміщених осіб у Західній Німеччині (Ашаффенбурґ, Баварія) до ЗСА, безрадісних індустріяльних буртів, які вона заперечила цілою своєю творчістю. Революційність, якщо під тим розуміти непогодження, полягає в органічному об'єднанні з українською минувшиною, у запереченні споживчих настроїв громади без візії своєї мети. Культ сили в творчості Оксани Лятуринської дуже різниться від тих представників світового літературного авангарду, який, починаючи з французької революції 1789 року, проповідує культ сили у формі "перманентної революції". Лятуринська шанує українську політичну героїчну минувшину і переконана, що вона дала зразок для діяння і тепер.

**"Свобода"**

# ПРО НАТАЛЮ УЖВІЙ

Рік тому померла в Україні в м. липні видатна українська акторка, зірка театрального мистецтва України, широко відома, обдарована, лавреат державної премії УРСР, Наталя Ужвій.

Народилась Наталя Ужвій в м. Любомилі, тепер Волинська обл., в родині народного учителя в 1898 р. В 1916 році по закінчені освіти учителювала вже в селах на Волині і Полтавщині. Перші її виступи на сцені були в аматорських виставах, таких же аматорських гуртків в 1918 році. А це були часи української революції часи змагань за державність України.

В 1922 році Наталя Ужвій вже вступила до Першого українського державного драматичного театру ім. Тараса Шевченка в Києві.

По трьох роках праці в київському театрі, бачимо Наталю Ужвій від 1925—26 в театрі Одеської державної драми, то знов з 1926—36 вона працює в харківському українському драматичному театрі ім. Т. Шевченка, до 1934 в театрі "Березіль".

Тут у "Березіллі" Наталя Ужвій грала ролю Оксани Шевченкових "Гайдамаки". Цю і подібні до Гайдамаків за Шевченком ролі вона глибоко переживала, про що згадує ось тут у своїх спогадах "З кобзарем у життя:

* * *

На всьому моєму творчому житті позначилась перша зустріч з творами Шевченка на театральному кону — інсценізацією "Гайдамаки", яку ще в двадцятих роках поставив у Першому Київському державному драматичному театрі ім. Шевченка Лесь Курбас. Потім, працюючи уже в театрі "Березіль", я була безпосередньою учасницею героїчної вистави. Багато років уже минуло з того часу, а й зараз виразно бачу кожну сцену, кожен — як вирізьблений — образ, гармонійно побудовані масові сцени. Хоч оформлення сцени дуже лаконічне й умовне, все ж своєю реалістичністю, простором допомагало й режисерові, і акторові досягти певної гармонії між формою і змістом. Але основою вистави було полум'яне слово Шевченка. Інтонаційно вистава звучила як симфонія. Як живий стоїть переді мною величний Іван Олександрович Мар'яненко в образі Ґонти. Окрилен героїчний, грізний і нескорений воїн, мужній полководець і глибоко трагічний батько. Чую його могутній голос. Як прекрасно він володів геніяльним Шевченковим словом! Через багатство інтонацій Іван Олександрович передавав широку ґаму почуттів свого образу. Здається, можу і зараз точно повторити всі інтонації Івана Олександровича — особливо трагедійні місця, наприклад, "Сини мої, сини мої".

А скільки краси, поезії і чистоти в зустрічі Оксани і Яреми! Такої вивершеної мистецької сцени у виконанні Ігнатовича і Чистякової я більше не бачиа. В цій романтичній виставі Лесь Курбас доручив мені виконувати "Перше слово поета", що об'єднувало сцени в часі і просторі. Вся ґама голосів у тексті була детально розроблена інтонаційно — вводила в тон, настрій і характер кожної сцени. Образ "Першого слова поета" ніс на собі переважно героїко-драматичну функцію — можу з певністю сказати, що участь у виставі "Гайдамаки" була для мене священнодійством, але я так закохалася в тему Оксани і Яреми, що згодом опрацювала всі сцени улюбленого образу. З насолодою і творчим надхненням виконувала я ці сцени як у концертах, так і по радіо, а особливо монолог Оксани в Лебедині. Творчість Т. Шевченка збагачувала мою майстерність, поглиблювала моє розуміння реалізму, вчила мене правдиво розкривати внутрішній світ людини, її характер.

З самого дитинства полум'яна поезія нашого любимого Тараса Шевченка глибоко увійшла в серце і свідомість мою. "Кобзар" був у нашій сім'ї джерелом естетичної насолоди. Не одну сльозу я пролила, слухаючи, коли батько вечорами читав нам про Катерину, про Оксану і Ярему, про Ґонту і Залізняка.

* * *

Наталя Ужвій, захоплена театром увійшла в нього всією повнотою свого таланту, створила ґалерію яскравих сценічних образів українського театру за творами українських і світової слави драматургів таких як Молльєр, Ґюґо, Шіллер, Шекспір, з українських — Шевченка, Франка, Корнійчука, Карпенка Карого, Миколи Куліша.

Наталя Ужвій була нагороджена медалями та орденами. "На знак пошани". Її відзначено державною премією УРСУ ім. Т. Шевченка. Їй надано ім'я героя соціялістичної праці, нагороджена чотирма медалями Леніна.

**(нк)**

*Л. ГУРУНЦ*

# КОРОТКІ ОПОВІДАННЯ

## Поезія в прозі

### СОСНА

Вона лежала на землі, мов би схилилася трішки відпочити. Повалене й пошматоване гілля ще ворушилося, ще зберігало теплоту життя...

Годину тому сосна ще жила. Вона стояла на узліссі від усіх дерев окремо.

Біля неї просторно, розкішно. А ген дальше починався ліс: тісно біліли тоненькими стовбурами соснини й берізки.

І як вигідно, соняшно було відокремленій від усіх сосні. Від привільного життя сосна розрослася, підвела високо голову, розкинула широкую, гіллястую корону. Але буря наскочила нежданно, несподівано.

Густий ліс в далечині від горя зашумів. Тонюсінькі сосни й берізки гнулися аж до землі, сумно-пресумно скрипіли, але не ламалися. Вони всі попереплітали свої гілля, мов би взялися за руки — і так підтримували одне одного.

Лише відокремлена сосна на узлісі з гуркотом повалилася на землю.

Її не врятували ані товстий стовбур, ані міцний розрослий корінь.

Сосна лежала на землі, мов би лягла перепочити. На свіжому щербатому пні ще навіть не висохла крапля клейкої і прозорої смоли.

* * *

### КАМІНЧИК

Яскравий камінчик на дні озера блищить і переливається сонцесяйними фарбами. Коли ж його витягнеш з води — він негайно тускніє і сіріє. Беру камінець і знову кладу на дно озерця — і до нього вмить повертаються його пречарівні кольори.

Ось він лежить на моїй долоні — сухий і сірий. Я обережно кладу його під воду...

Всі ми красиві у рідній середовищі.

* * *

### ДЖЕРЕЛЬЦЕ

Вода дзюркотіла з кам'яних грудей високої гори. Це було чисте, прозоре, свіже джерельце. Вимучений спрагою, я припав устами до його кришталевої прохолоди.

Як хороше напитися води, знаючи, що її ніхто не каламутив.

### БІЛЬ СЕРЦЯ

Із зламаного гілля крапля за краплею, як прозорі сльози, падають живодайні соки. Хтось може необережно чи просто з пустотливости, поранив дерево — і тепер воно ридає від незаслуженої кривди.

От так інколи необдумано, і легковажно ранять наше серце. Проходять роки, рубець затягується, але все одно нова шкіра зберігає на собі слід колишньої рани і пригадує про незникаючий біль серця.

* * *

### БАЛЯДА ПРО КОХАННЯ

Біля дороги, де починалося село, стояло дерево. Самітнє деревце, що веснами розцвітало так, що можна було вночі, не знаючи дороги, по його ясному цвітові добратися до нашого села. Але... завжди ясний цвіт в'янув-опадав, не зав'язавшись в овоч.

Казали, що це ось деревце прибуло до нас іздалеку. Людина, що принесла його сюди, не взяла з собою його хорошого й сердечного друга. І від того часу деревце в темноті все світить, щоб не заблудився той жаданний, кого воно без міри чекає і чекає.

Людина, що посадила це деревце, давно-давно померла. Постарілися й померли його діти, а деревце й понині стоїть біля дороги, де починається село — і веснами, вночі освічує шлях далекому й жаданному, що обов'язково прийде.

Перехожий, зупинися й низенько поклонися такому вірному коханню.

* * *

### ЧУЖИЙ БІЛЬ

Одному селянинові відрізали хвору руку — і він мужньо переніс неймовірний біль. Але ось таке саме горе настигнуло його сусіда. Селянин, побачивши його, гірко заплакав.

Його тоді запитали:

— Чому ж ти плачеш? Коли тобі відтинали руку, ти ж навіть ні разу не зойкнув і не крикнув.

— Через те і плачу, — відповів він, — що я сам уже відвідав того великого нещастя.

* * *

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА

# ХРЕСТ

## Нарис

Я помер.

Тих, що шанували мене й любили, цінили й ненавиділи, кривдили й боронили, — всіх огорнув тепер однаковий жаль за мною. І от прийшли. Заповнили кімнати, поукладали до ніг вінці й перешіптувалися сумовито. А все жінки й мужчини, все і всюди вони!

Та це звичайне.

Мене цікавили ті, що лагодилися з промовами над моєю могилою, а крім того молоді дівчата і хлопці. Перші думали про себе, розважували над тим, яке враження викличе на зібраних їх промова, а забули цілковито о помершім. Молоді хлопці й дівчата перекидалися поглядами...

Деякі з них були сумовиті й мали вогкі від сліз очі. Чутливі дівчата! Сама повага хвилі настроїла їх так, і вони зараз же піддалися їй. Про мене не думав, однак, тут, по правді, ніхто. Не остались по мені ні жінка, ні діти, ні сестри, ні брати — а родичів поховав я вже давно. Сам один жив я — і багачем помер.

А однак — мій похорон все-таки чим-то визначався.

Йшла велика сила людей за моєю домовиною.

І все чорно — і все чорно. Караван, що віз мене, аж хитався з сумно-почесного настрою й дорогих вінців. Кажу дорогих, бо виданий на них гріш озув би кількадесят голих, дрібних ноженят, розрадував би не одну осиротілу людину або яку стару безпомічну жінку, якими ніхто ніколи не журиться. Та цвіти для померлого підходили під смак ідеальних, кажуть, вимог життя і тому воліклися за мною...

Щасливий я.

Все відбувалося тут, як на приказ, і само із себе. Чесно й жалібно, як пристояло моїм заслугам і моїй особистості. Аж мені самому чимраз легше й легше ставало.

Так, кажу — мій похорон все-таки чим-то визначався.

Багато очей гляділо на мене за життя, багато під час похорону, — але ані одні не затемнилися тепер за мною хоча би одною сльозою. Ані одні очі.

* * *

Врешті поховали мене, і настав розбір моїх движимостей.

І знов наповнилися кімнати моїми приятелями, знакомими, кревняками та іншими людьми.

Знов ходження, повне обережності, ушанування, шепіт напівповажний, напівнервовий. Я ж немов десь тут був, десь ще жив!

І справді, я був тут, жив і бачив, що тут діялося. Той забирав собі дорогіцінні книжки по мені, другий іншу вартісну річ, ся нишпорила в бюрку за чимсь конечно потрібним їй по мені, ті радили вдвійку, як цим і тим поділитися , інші — як би забрати собі щось, не зврнувши при тім на себе ніякої уваги. Кожне хвалилося і спішилося, й усі були мені вдячні, що я саме те полишив, що їм якраз годилося.

Щасливий я.

Аж мені самому чимраз легше й легше ставало — я з своєю смертю помирився.

Добре.

Це був, мабуть, найкращий мій учинок.

Вкінці опорожнилися кімнати, й чи не добре зробив я, що помер? Гості ладилися до відходу, зберігаючи старанно пам'ятку чи здобуток по мені.

Чи не остало вже тут нічого? Якийсь голос, що ніби взивав до порядку, відповів згодом:

— Нічого.

І всі очі звернулися востаннє по всіх кімнатах і закутках, роздивляючись жадібно, чи справді нічого не остало?

— Нічого, — відповів знов якийсь голос.

Тоді й я сам глянув своїми очима, чи добре порядкували і чи не скривдив себе хто?

Добре. Нічого не забули. Все взяли, забрали вимели, — аж світило.

Лиш промінчик сонця, як одиноке цікаве насемце найдорожчого золота, вкрався в мою робітню і впав несміливо в закуток.

Щось там показував.

За ним — поволікся мій втомлений погляд.

Що це осталося там?

Тут осталося щось.

Я приступив ближче й поглянув у закуток.

Предсі одно оставили.

Оставили, навіть не ткнули!

Мій хрест.

Той хрест, що я його через ціле своє життя двигав, терпів і падав під ним; він остав тепер тут

☞

# НОВЕ — ПРО ЧЕНСТОХОВСЬКИЙ ОБРАЗ БОЖОЇ МАТЕРІ

Колишня свята ікона української землі, образ Божої Матері, що тепер знаходиться у католицькому манастирі польського міста Ченстохови, нераз бував предметом дослідів істориків і знавців малярства. Дослідники намагались висвітлити історію образу, його оригінальність та його мистецьку вартість. Одначе лише недавно, використовуючи найновіші наукові винаходи і досліди, польським науковцям повелося багато незнаного досі про цей образ.

У Варшавському часописі "Наше слово" (ч. 23, з 8. 8. 1982 року) п. Ірина Богун, використавши найновішу літературу про образ, розповідає про історію образу та про доконані над ним дослідницькі праці.

Згідно з переказом, образ цей був намальований рукою Луки Євангелиста. Лука намалював його, правдоподібно, на кипарисовій дошці.

Коли перший римський кесар-християнин Костянтин Великий (274-337) переніс центр своєї імперії з Риму у Візантію, ікона ця була перевезена як свята з Єрусалиму в нову столицю — Константинополь. У зв'язку з хрещенням Київської Русі в 988 р. ікона потрапила спільно з іншими цінними дарунками в руки київських князів, а згодом з Києва в Галичину. Цю останню подію історики відносять до 1270 р., отже часів панування галицького князя Льва Даниловича (1267-1301). Тоді вже ікона була відома як "чудотворна" і притягала велику кількість прочан.

Коли вимер рід Романовичів і Галичину зайняв угорський король Людовик I (1326-82), намісником т.зв. Червоної Русі став польський князь Владислав. Поки галичани його не прогнали, встиг він звідси вивезти на захід чимало скарбів. Його грабіжницькі дії не обминали також і церков. Тоді саме в 1377 р. в його руки попала відома ікона Богородиці, яка зберігалась в Белзі. Побоюючись відплати з боку розлючених цим вчинком широких мас вірних, Опольчик заявив, що забирає її з Белза з метою збереження від нового татарського розбою. Справа в тому, що під час одного з попередніх наїздів орди на Галичину, ікона чудом врятувалася від пожежі, була лише розбита.

Повернувшись на Опольщину, князь Владислав не наважився привластити ікону. 1382 роком датований документ, яким він передав орденові павлінів у володіння село Ченстохувка з навколишніми землями, і багатющі фонди для їх нового костьола, в тому також чудотворну ікону привезену з Галичини. Село Ченстохувка розрослося в місто Ченстохову, а павліни розбудували манастир, укріпили його як фортецю. Біограф сілезьких Пястів Зигмунт Борас твердить, що одним з важливіших джерел прибутків манастиря стала саме ікона "Богородиці з Русі", яку від цієї пори почали звати Ясногірською або Ченстоховською.

Іконою поцікавився король Владислав Ягайло, і дав зі своєї скарбниці гроші для її реставрації. З цією метою викликані були з Вільна найкращі художники, знавці східного іконописання, а коли їх вміння виявилося незадовільним, їхнє місце зайняли фахівці з Німеччини.

Врочисті святкування, які супроводили перенесення ікони з Кракова — тут у 1430 р. завершено її відновлення — до Ченстохови на Ясну Гору, розславили культ ікони по всій Польщі. Ченстоховська ікона була три рази "коронована" папськими коронами, а востаннє в 1966 р. під час святкувань "Міллєніум", себто ювілею тисячоліття хрещення Польщі.

Ще донедавна між польськими вченими існували різні погляди на походження Ченстоховської ікони. Вказувано несміливо на Візантію, але й водночас на Сербію, Чехію, а навіть на Італію. У наслідок цього датовано її дуже по-різному. Ця розбіжність в оцінках викликала підозру, що поодинокі деталі з яких скомпонована ікона, постали в неодин час. Щойно великий поступ в

---

не порушений ніким, забутий — і ждав...

І я з ним пождав.

Чи ніхто з тих, що були тут, не верне, щоб забрати його від мене?

Ніхто не вернув.

Вокруг мене тихо... тихесенько — і я сам з моїм хрестом остався.

Сам один — і промінчик сонця.

Щасливий я. .....

Чернівці, 17 жовтня 1905

техніці консерваторських робіт, допоміг розшифрувати всі незрозумілі досі "таємниці" ікони.

Коли після війни видобуто ікону з сховища в манастирських підвалах, де вона переховувалася від гітлерівських "культуртрегерів", виявилося, що ікона відволожена, внаслідок чого місцями облізла фарба. Мінералогічний аналіз та ренґенівські знімки деталів ікони дозволили позбирати в цілість окремі інформації, які здавалися взаємно суперечливими.

З'ясовано справу дошки, на якій намальована ікона. Підтвердилося, що її склеєно з трьох частин (вона ж була розбита татарами!). Потім нерівності на поверхні зістругано і на так підготовлену таблицю наклеєно полотно з образом. Це відкриття викликало однак нові сумніви: адже переказ твердить, що образ намальований був не на полотні, а на дошці, і то дошці з кипарисового дерева, а тут маємо діло з липовим! Дальші пошуки довели до відкриття слідів по цвяхах, які вказують на те, що таблиця з іконою мала ще якесь забезпечення зі споду. Стародавні іконописці знали, що шашіль не любить кипарису, тому, ця ікона мусіла мати, коли вже не цілий спід, тоді щонайменше кипарисову рамку, яка десь загубилася. На її місце прикріплено в 1682 р. художню композицію з цього ж року, яка представляла історію ікони; малюнок цей відклеєно в 1926 р. і поміщено в спеціяльному футлярі.

Теорію про італійське походження ікони остаточно перекреслили мінералоги. Їхній аналіз виявив, що первісний підклад під фарбу був крейдяним, що його вживали у Візантії, а в цей же час в Італії вживали гіпс.

Отже, коли справу самої дошки вважати з'ясованою, тоді залишалася ще справа самого образу. Манера, за якого його намальовано, особливо прикраси одягу, а також шрами на обличчі Марії, які мають нагадувати значно пізніші історичні події, не дозволяють віднести його до того самого часу, що й таблицю, себто до 1 століття н.е.

Допоміжну інформацію знаходимо в хроніці Яна Длугоша. Автор записав, що ані "греки з Вільна", ані німці не могли упоратися з ретушшю знищених фрагментів ікони, тому, що розписано її "дивним способом": свіжо накладена фарба постійно спливала з дошки. З'ясували це тепер дослідники: первісний образ мальований був восковими фарбами, тобто т.зв. інкаустом, технікою в 1430 р. вже призабутою. Зрозуміло, що ретуша виконувана темперою, тобто емульсійними фарбами, не могла триматися масного воску і спливала. Німецькі реставратори "вирішили" проблему так: зішкрябали старий малюнок і намалювали зовсім новий образ по старих слідах. Це й пояснює велику розбіжність, яка панувала досі в поглядах вчених відносно віку Ченстоховської ікони.

Незалежно від науково-технічних та документальних аналізів і досліджень, унікальну інформацію про древнє, первісне походження ікони залишили нам самі художники, які її перемальовували і "прикрашали". Інформація ця прихована в очах Богородиці. Намагаючись вірно відтворити всі деталі оригіналу, німецькі майстри помістили в зіницях Марії ясні цяточки — "блиски". Саме цей "оживлений" погляд викликає небуденний ефект. Ідентичні "блиски" в зіницях очей характерні іконам-портретам ранньовізантійського та ранньохристиянського мистецтва; всі виконані на інкаусті, всі походять з І століття після Христа, а до сьогодні всіх їх віднайдено дуже мало. Все це засвідчує справді унікальну вартість Ченстоховської ікони. І хоч важко доказати авторство Луки Євангелиста, то такі відкриття як кипарис, інкауст чи крейдяний підклад дозволяють все-таки ствердити, що не все в цьому переказі є легендою.

Ікона Ченстоховської Богородиці є лише реплікою древньої ікони, яка походила з Візантії. "Дісталася" вона на Ясну Гору дорогою через Київ і Галичину. Сам її празразок не існує, знищений невмілими реноваційними заходами в 1430 р.

## ДОПОВНЕННЯ ДО ІСТОРІЇ ВІДДІЛУ

Це доповнення до історії Відділу Союзу Українок при Катедрі Св. Івана в Едмонтоні, в числі з вересня на стор. 23—26.

Роки 1970—71. Надія Боднар, перша заступниця голови була вибрана на річних зборах Відділу головою. Вона уміло проводила працю. У тих роках започатковано стипендійний фонд сумою $5000.00 у "залі зному" рахунку. Відсотки призначені в користь студентам Богословія в Колеґії св. Андрея. Зорганізовано також бінґовий комітет, який мав би достарчати перекуску і каву під час гри у бінґо в авдиторії св. Івана

1972—73-74. Розалія Фарина виявила свою здібність у керуванні великої праці, бо вже управа, враховуючи референток, складалася з 20 осіб і за все відповідала голова Відділу. У тих роках започатковано $3.000.00-чну культурно-освітну фундацію. Відділ що року докладатиме по $500.00. Сьогодні у тій фундації є $20.000.00. Також сформовано комітет, який мав би зібрати всі матеріяли та зробити розшуки для писання історії Відділу за час 50-ти років. Цей комітет складався з 12 осіб, що його очолила Ольга Ганночко. Іванну Дженіс обрано директоркою цього проєкту.

# ОРНАМЕНТИКА КАРПАТСЬКИХ ВИШИВОК

Гуцульщина — край чудових карпатських пейзажів і неповторного народного мистецтва. Гірські потоки і пташиний спів зливаються тут в єдину пісню щастя й краси, яка споконвіку лунає над Карпатами. У хаті чи на лоні природи збиралися синьоокі гуцулки і, як ведеться, співаючи вишивали собі і для своїх коханих легінів сорочки. Гуцули люблять красу. "Кожна гуцулка, хоч би навіть не принадна, багато думає про свою красу, єсть отже зальотна, при чужих чепуриться і стріляє очима на всі сторони" (Л. Вербицький, Вишивки селян на Русі, Львів, 1882).

Вишивка — веселка на полотні, яка разом з піснею передавалась від матері до дитини. З немеркнучим сяйвом дійшла вона і до наших днів.

Ансамбль одягу гуцулів нерозривно пов'язаний з ансамблем житла, двору, а також і з самою природою. Чудова природа Карпат ніби переноситься умілими руками на полотно й перетворюється на казкову картину, де живі й неживі предмети, їхні загальні обриси промовляють до нас мовою мистецького узагальненоно образу.

Таким чином, вишивка стає філософськи-осмисленою картиною життя, веселкою барв довколишнього світу, побаченою спостережливим зором народного умільця й відтвореною нитками на полотні. Отже, вишивка — не просто ремесло, а художня творчість, мистецтво зі своїм оригінальним баченням і зображенням світу. В народній вишивці, як і в пісні, відбилася душа народу, його світогляд, високий естетичний смак, вміння мислити узагальнюючими категоріями.

Вишивка на рукавах жіночих сорочок називається в Карпатах вуставка. Таке ім'я їй надано через те, що вона ніби уставлялася в руках. Сама вуставка складається з трьох частин: поверхниці, червачків і власне вуставки. Кожна вуставка має свою окрему назву, яка походить від домінуючого елемента, розміщеного в центрі. Наприклад, вуставки під назвою баранячі ріжки, саморіжки з петрушков, дубове листя, квіткате (1, 2, 3, 4) та інші. Вишивають вовняними або бавовняними нитками. Палітра вуставок складається з чорних, оранжових, жовтих, зелених та синіх кольорів. Натуральні барвники виготовляли з кори дерев, коріння лушпиння цибулі, трав тощо.

Основними центрами вишивки на Гуцульщині були і є Косів, Космач, Верховина (Жаб'є). Тут

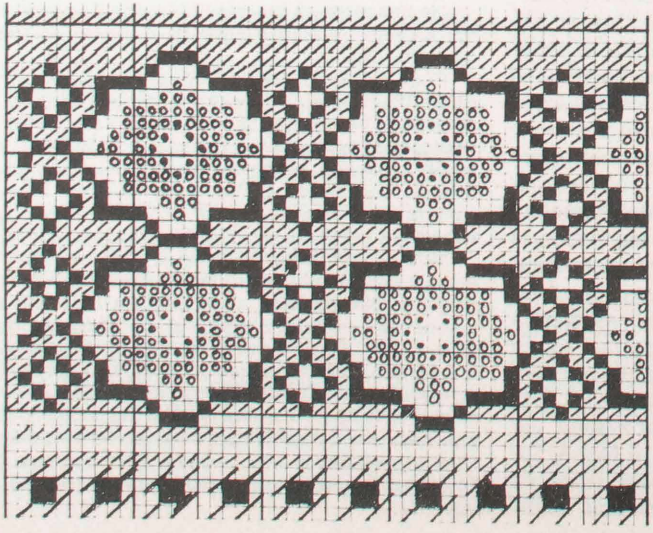

Прегарна вуставка. Походить цей взірець з села Стриганці в Товмаччині. Цілий взір, так і його мотиви можна примінити до інших ручних робіт, напр. широкий взір надається до рушника, вузькі смужки до дитячої або чоловічої сорочки. Барви ниток DMC: □ —чорна, / — червона 321, о — бордо 902, • — зелена 905.

досі збереглися давні традиції в народному мистецтві, зокрема, у вишивці. Вони свідчать не про відсталість цих районів, а навпаки, звеличують народне мистецтво, мотиви якого ніколи не старіють. В ансамблі тутешнього одягу вишивку бачимо майже скрізь. На сорочках вишивали манжети, груднику, рукав.

Композиція вуставок в основному складається з горизонтальних, вертикальних і діагональних смуг, між якими розміщені геометричні, іноді рослинні форми. Вуставка в жіночій сорочці займає основне місце, тому вишивальниці надають їй найбільшого значення. Ось чому вони такі цікаві й загадкові. На характер орнаменту вуставок впливають і самі прийоми вишивання — шви. Кольоровою гамою й композицією орнамента вуставки різняться не тільки за районами, а й за селами. Наприклад, для вуставок гірських сіл Гуцульщини (Рахів Закарпатської обл.) характерна чорна і синя гами. У гуцульських селах Івано-Франківської області у вуставках переважає оранжево-червона гама з незначним вкрапленням синього або зеленого кольорів.

Характерною рисою гуцульської вуставки є геометричний орнамент, зокрема, своїми орнаметальними формами вони нагадують гуцульську писанку. Вишивка і писанка ніби увібрали в себе тони і барви весняної природи, осяяної сонцем.

Для вуставок Верховини характерний (і домінуючий) темний колір. У своїх вишивках верховинці неначе відображають красу карпатської ночі. Орнамент геометричний. Техніка вишивання — низинка. Частіше подибуємо вуставки під назвою кучереве, звіздкате, квіткате, скринькове, очкате, качурове тощо. За композиційним розміщенням елементів ці вуставки подібні до косівських і космацьких, бо в обох цих місцевостях вони творяться із ромбовидних і трикутних форм, у яких вміщено різні елементи. Коли краще вдивитися в мережку вуставки Верховини, то можна завважити, що тут елементи орнаменту дрібніші. Майже кожна форма орнамента подрібнюється на маленькі квадратоподібні крапки, розміщені по всьому виробу. Елементи верховинських вуставок мають складніший рисунок, що потребує од вишивальниці неабиякої майстерності.

Космач — стародавнє гуцульське село, затулене з усіх боків каскадами гірських хребтів незрівнянної, казкової краси. Це — край Довбуша і його славних опришків. Досить сказати, що саме Космач обрав до своїх творчих студій в пленері Олекса Новаківський. Тут, на цих краєвидах, виховувалася школа його учнів та сподвижників. Чудові, талановиті народні майстри живуть у Космачі. Уміють вони веселиться, вміють і творити. Здається, мешканці цього села — найвеселіші люди на світі. Може, тому й вуставки тут — такі світлі, сповнені життя й радості.

Характерною зовнішньою рисою вуставок Космача є їхня залотисточервона гама. Рисунок дуже дрібний. Техніка вишивання — хрестик і низинка. Вдивляючись у космацьку вуставку, вбачаємо в ній відображення золотої осені. Космачці дуже дотримуються свого колориту, свого узору і ніколи не позичають їх у сусідів. Навпаки, інші села Гуцульщини запозичають у них колористику і деякі орнаментальні елементи. Тому космацьку вуставку з оранжово-червоною гамою можна здибати і в інших селах Карпат. Назви космацьких вуставок: дубове листя, скосики, паучкове, лікюче, качела, клинці та інші.

Вивчаючи гуцульську вуставку, можна пізнавати закономірності розвитку вишивання як галузі української народної творчості. Так, наприклад, найхарактернішою особливістю гуцульської вуставки назагал є тонко розвинене почуття міри: при всьому декоративному багатсві й різноманітності форм, вуставка відзначається гармонією і єдністю художнього мислення, суворим підпорядкуванням деталей цілому. Протягом багатьох віків народні митці зберігали і розвивали кращі традиції, які увійшли до сучасних художніх промислів і творчо використовуються майстрами. Деталі зростає зацікавленість мистців народномистецькою спадщиною України. Вивчення узорів старих гуцульських вуставок набирає у зв'язку з цим великого значення, зокрема, для створення зразків сучасного одягу і тканин.

Львів — **Ігор Боднар**

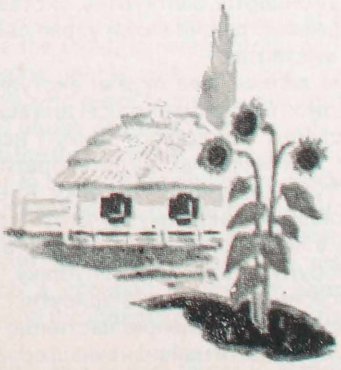

# ФЕСТИВАЛЬ '88 — ОДНОРАЗОВА НАГОДА В ЖИТТІ!

Через останніх кілька місяців члени Ради Директорів Фестивалю '88 враз з багатьма повних ентузіязму помічниками-добровольцями заходилися побудовою організаційної структури найбільш амбітного проєкту, якого будьколи повзялася наша українська спільнота. У висліді цих заходів Едмонтон в надходячих місяцях буде прямо зачарований програмою подій, так щодо їх розмірів як і до багатої різнородности.

На ідею створення Фестивалю '88 склалися три важливі елементи:

а) 1000-ліття українського християнства, яке дефінює 1988 рік як рік українського святкування по всьому світі,

б) недавнє створення Ради Українського Мистецтва Альберти, якої завданням є розвивати, координувати і популяризувати українське народнє мистецтво в зорових і живих формах вияву,

в) потреба форуму, на якому українська спільнота Північної Америки може виявити свої подивугідні таланти і потенціял, як теж задемонструвати її великий вклад у житті Канади й США.

Ціллю Фестивалю '88 — це величне святкування української культури, що й повинно стати виявом одної з найбільше культурно-мистецьких подій в Канаді. Фестиваль '88 бажає участи кожного і всіх нас, щоб це був величний народній здвиг, який притягне до участи кожного у цих наших святкуваннях в надходячому році.

Через чотири дні в 1988 році, від 30 червня до 3 липня, Едмонтон й околиці закиплять активністю ряду концертів, святкувань, вистав і живих виступів, демонструючи вияви українського народнього мистецтва.

Зокрема величні два окремі виступи відбудуться в Едмонтонському Колісеї для вшанування українського народнього танку і народньої музики. У цих виступах будуть брати участь найкращі групи народнього танку Альберти і найпередовіші українські музичні групи теперішнього часу в Північній Америці. Групові ансамблі й солісти будуть розважати публіку, хочемо сподіватися, не меншу 14,000 присутніх.

Початковою й фінальною частиною програми будуть проводити найвизначніші особистості мистецького світу. Відвідувачів чекає також багатство рясних строїв українських танків, а кульмінаційною точкою буде масовий гопак з участю біля тисяча українських танцюристів, в якому візьмуть участь також член знаних танцювальних ансамблів "Шумка", а й багато інших музичних зірок. А й це ще не все.

Це вперше, коли центрально-східня Альберта простором понад 60 кілометрів спільними силами Села Української Культурної Спадщини й славного Фестивалю Української Писанки на Веґревіль, виступить на спільному Фестивалі '88. Веґревільська Писанка-Фестиваль у всіх аспектах подвоїть свій формат.

Едмонтонський Northlands Agricom проситиме всіх прийти й через три дні відчути подув України, відвідуючи найкращі місця ласощів українського куховарення, зорового мистецтва, ручних виробів, літературного й релігійного мистецтва, вистав моди й живих мистецьких виступів. Окрема сцена вияву діточого театрального мистецтва буде ще одною окремою атракцією.

Очі української звуко-записної індустрії, яка за останніх п'ятнадцять років засвідчила свій феноменальний розвиток, будуть також спрямовані на Фестиваль '88. Едмонтон гостюватиме також імпрезу, першу цього роду, вручення винагород за вияви сучасної української народньої музики з участю багатого числа визначних одиниць і зірок звуко-записної індустрії.

Все вище сказано це тільки начерк пляновано-го Фестивалю '88 в Едмонтоні від 30 червня до 3 липня, 1988 року. Нашим бажанням є створити форум й атмосферу йдля найкращого відсвяткування вияву українського народнього мистецтва в Північній Америці. В році величнього світового відзначення 1000-ліття Хрещення України, Едмонтонський Фестиваль '88 хоче започаткувати нове тисячоліття сучасної української культури.

Ми надіємося, що всі ви долучитеся до нас у цій маніфестації вияву української культури в Північній Америці. Плянуйте вже тепер бути частиною цього Фестивалю '88 через свою активну участь. Це одноразова нагода нашого життя.

# 1987 INTERNATIONAL YEAR OF SHELTER FOR THE HOMELESS

Summary of a talk given by Dr. Gayle James at the Founder's Day Tea of the Edmonton Local Council of Women, October 28, 1987. The title of her talk was "Shelter for the Homeless Women."

Dr. James began with the commonly held view by the general public, that most of the homeless are derelict old men, who probably deserve their fate, by being alcoholic or lazy or both. They read stories of old men who want to live in cardboard boxes in river banks or of old bag ladies who prefer the street to any shelter and dismiss the subject of the homeless as not very relevent or important.

The truth about homelessness is vastly different and very serious. The homeless in Canada number in the tens of thousands and come from such categories as the unemployed; too little welfare money; alcoholics; drug abusers; mental hospital patients discharged into the community when nobody will take them in; handicapped persons of all ages; eviction cases, ordinary working people who do not earn enough to afford a home; and those who suffered just plain bad luck.

It is shocking to discover that there are more homeless women than there are men. It is even more shocking that the largest group needing shelter are the battered women and their children.

This abused group brings special problems with them; fear, despair, health problems such as broken bones and missing teeth, and the need of food and clothing.

June Callwood, in a series of articles on the homeless in Canada, in the Globe and Mail, November 14—21, 1987, describes graphically the plight of the battered woman. She quotes, "Darlene Dacey became one of the rootless poor when her husband, drunk and full of rage, kicked out every window in the house." She fled with her two children. After two years, living on a welfare cheque, half of which went on rent, and being scolded by social workers that she should learn to budget better, she said, "If I had known what it would be like, I think I might have stayed with my husband and taken the beatings. He was violent only every second day. Poverty like this is violence every day."

Dr. James made some strong statements regarding women and poverty; that women all over the world are always the poorer; that no welfare assistance in Canada comes near the poverty line; that there are no women in the policy making decisions on what is best for the homeless woman.

The major cause of homelessness is poverty; rich people are not homeless. Most poor people are the working poor. The minimum wage must be raised. How can the working poor accumulate savings for their old age or for a rainy day when all their earnings go for food, clothing and shelter?

She urged the governments to act on two fronts: provide affordable housing for all people and institute tax reform, so that the poor do not pay more income tax in comparison to that of corporations. In her opinion, if the above two actions are not taken soon, homelessness in Canada will increase drastically.

For a more detailed description of the homeless in Canada, see June Callwood's articles in the Globe and Mail. She confirms and expands on the plight of the poor, both men and women.

Being poor is being vulnerable to being evicted without cause or notice; of being looked down upon and blamed for conditions; of having to wear hand-me-downs; of having to face the humiliation of filing in line through soup kitchens or food banks. One wonders why this affluent country needs soup kitchens and food banks. How can it be that people have to live in abandoned cars and cardboard boxes?

Apparently, Bishop Remi De Roo of Victoria, must have asked similar questions because, ten years ago, he was supposed to have said, "When I give bread to the poor, they call me a saint. When I ask why the poor are hungry, they call me a Communist".

The young person is particularly at risk. Teenagers are the most homeless group and the ones, next to native people, with least hope. There are the run-aways who leave home, usually from physical or sexual abuse or lured to the streets by pimps. There are the throw-aways, youngsters from broken homes or in step-parent situations where they are no longer wanted. Most of the street youth end up in prostitution and petty crime, in drug and alcohol abuse, with resulting diseases and malnutrition. They face a constant danger of harm to their persons, and the indignity of having no home to call their own.

"Housing is a crucial factor in stabilizing peo-

ple's lives. What we need is more decent, safe, affordable housing and the right to live in it without being labelled".

In reading Callwood's report, it was interesting to note a new philosophy amongs some shelter workers; that they accept the most difficult people in the community; that they do not lecture them or try to reform them; that they do not punish them for drinking up all their food money — they simply feed them. "There are people in every city who care and who are fighting daily bureaucratic bungling, political insensitivity and public indifference".

But these are only band-aid solutions. Only decent wages, affordable housing and tax reform will bring lasting changes for the better.

**Helen Raycheba**

---

THE CENTRE FOR UKRAINIAN CANADIAN STUDIES
ST. ANDREW'S COLLEGE, THE UNIVERSITY OF MANITOBA,
invites applications
The Honourable Mr. Justice Walter S. Tarnopolsky Travel Award

* The award is designed to assist in covering travel expenses resulting from the presentation at a conference of a paper relating to the Ukrainian heritage in Canada or from research relating to the Ukrainian heritage in Canada.

* The award is limited to instructors or persons engaged in research at the Centre for Ukrainian Canadian Studies.

* Amount of the award: approximately $225.00.

* Application procedure:

* The application should be in the form of a letter to the Director of the Centre providing the following information:

- title of the paper to be presented or of research project;
- brief description of the paper or research project;
- statement of the current status of research;
- subject, scope, and dates of the conference and whether the paper has been accepted;
- outline of proposed travel plans (time span, destination, anticipated costs, etc);
- statement of how the travel will contribute to the research.

* Application deadline: May 1, 1988.

* Applications should be submitted to:

Director
Centre for Ukrainian
Canadian Studies
St. Andrew's College
University of Manitoba
Winnipeg, Manitoba R3T 2N2

The Centre for Ukrainian Canadian Studies
St. Andrew's College
The University of Manitoba
invites applications for
The Andrew and Nellie Pawlik Scholarship
(In Memory of Their Son Ivan)

* The Centre invites applications for the Andrew and Nellie Pawlik Scholarship which will be awarded annually to a student who is registered full-time at the University of Manitoba and (I) has completed at least two years of the general major or advanced major in Ukrainian Canadian Heritage Studies, or (II) is enrolled in a graduate program focussing on Ukrainian Canadian Heritage Studies. The scholarship will not be awarded for scholastic attainments alone. The recipient must be of good moral character and courageous. He/She must have demonstrated an interest in one's fellows, the ability to lead and take part in community life, and an interest in public service.

* Amount of the award: $800.00 (approx.)

* Application procedure:

The application should be in the form of a letter to the Director of the Centre providing the following information:

- university training to date (courses of study, number of years, etc.); include an official transcript;
- awards and scholarships received (name and year);
- community involvement and extra-curricular activities;
- present intentions as to future career;
- names and addresses of two referees.

* Application deadline: May 1, 1988

* Applications should be submitted to:

Director
Centre for Ukrainian Canadian Studies
St. Andrew's College
University of Manitoba
Winnipeg, Manitoba R3T 2N2

# MULTICULTURALISM IS... BEING CANADIAN

The historic **Canadian Multiculturalism Act** was recently introduced in the House of Commons by the Hon. David Crombie, Secretary of State of Canada and Minister Responsible for Multiculturalism.

This Act will affirm in statute the constitutional freedom of all Canadians of every origin to choose to preserve, enhance and share their cultural heritage.

The proposed Act will strengthen our unity, reinforce our Canadian identity, improve our economic prospects and give recognition to Canada's rich multicultural reality.

This important Act will:

- set forth the Multiculturalism Policy of Canada;
- recognize all Canadians as full and equal partners in Canadian society;
- commit the federal government to see that its institutions reflect Canada's multicultural diversity; and
- provide a legal base for multiculturalism programs which enhance Canadian citizenship, assist cultural preservation and combat discrimination.

The **Canadian Multiculturalism Act**... for today, and the 21st Century.

To find out more about the Act, please clip and mail the coupon.

Department of the Secretary of State of Canada
Multiculturalism

Secrétariat d'État du Canada
Multiculturalisme

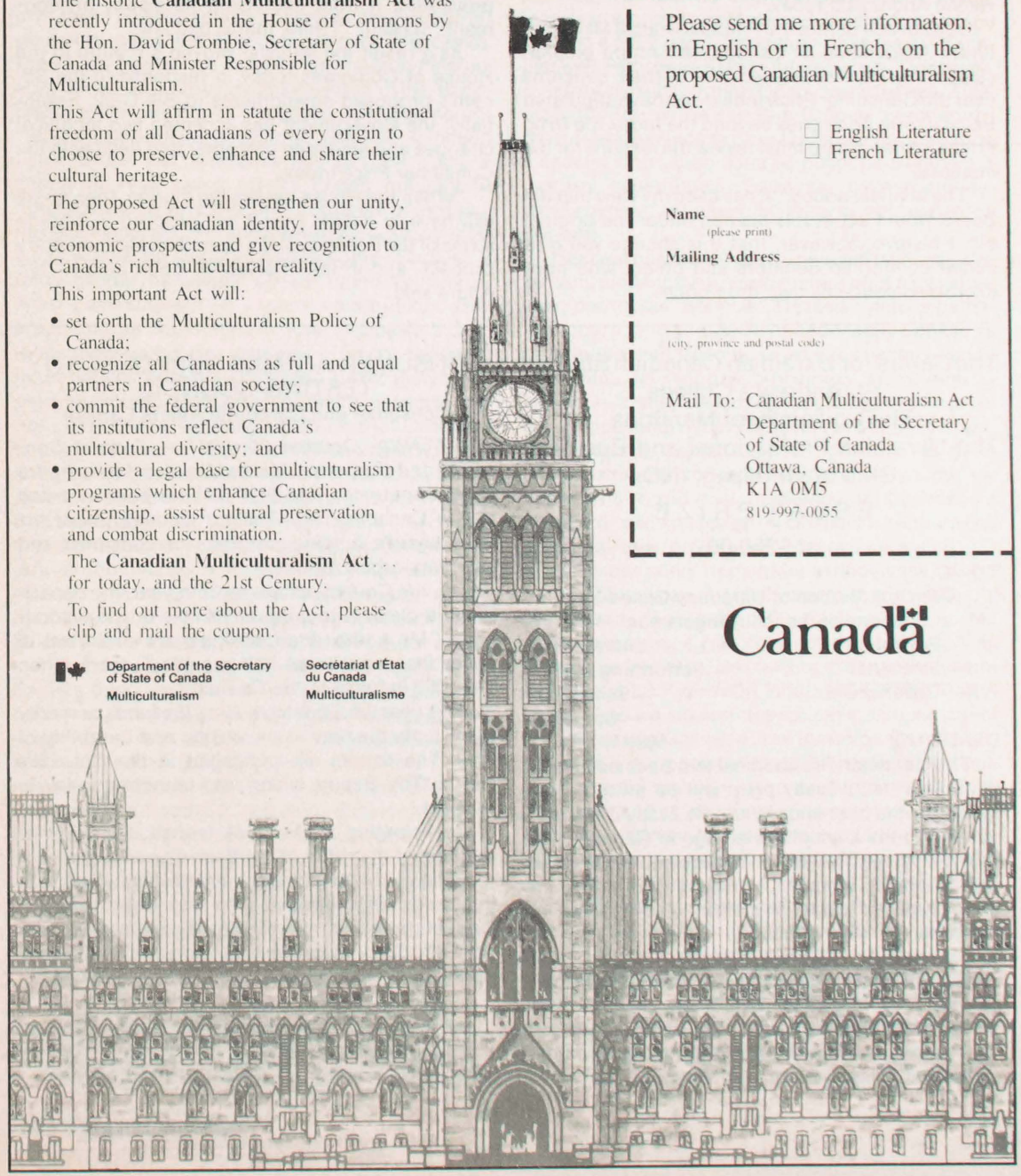

Please send me more information, in English or in French, on the proposed Canadian Multiculturalism Act.

☐ English Literature
☐ French Literature

**Name** _____
(please print)

**Mailing Address** _____

_____

_____
(city, province and postal code)

Mail To: Canadian Multiculturalism Act
Department of the Secretary of State of Canada
Ottawa, Canada
K1A 0M5
819-997-0055

Canada

## GOVERNMENT RESPONDS TO SENATE DRUG BILL AMENDMENTS

Consumer and Corporate Affairs Canada

MONTREAL, November 3, 1987 — The Federal Government has responded in a fair and reasonable manner to the Senate's concerns over Bill C-22 as it relates to drug prices and the Consumer Price Index, Consumer and Corporate Affairs Minister Harvie Andre said today.

In a speech before the Pharmaceutical Manufacturers Association of Canada, Mr. Andre emphasized, "We have addressed one of their concerns over the Consumer Price Index, and have stipulated that if a drug price goes beyond the Index the Drug Prices Review Board must review the reasons for the increase."

The Minister added: "It has been my view that the Board would act in this fashion under the original bill. I believe, however, that this change will give added comfort to Senators and others who have expressed concerns over drug prices."

Mr. Andre noted that the latest set of Senate amendments would upset the delicately balanced compromise of the original bill.

"The Senate wanted to remove all necessary flexibility and discretion from the Board, thereby preventing it from exercising its power of judgment," he said. "I think that is bad law."

As a result the Minister moved a motion in the House of Commons today in response to the Senate's proposed amendments to Bill C-22. Essentially, the Government has accepted two technical changes and amended one other that dealt with the Consumer Price Index.

"When the House passes the motion, the Senate will have to decide how it will proceed — both in terms of the interests of the Canadian parliamentary process, and in the interests of good policy," Mr. Andre said.

---

## The Centre for Ukrainian Canadian Studies
## St. Andrew's College
## The University of Manitoba
## The Ukrainian Professional and Business Club of Winnipeg, INC.,

### ESSAY PRIZE

### of $250.00

TOPIC:

The Contribution of Ukrainian Canadians in one of the followings areas:

- — Education
- — Fine Arts
- — Government
- — Literature
- — Performing Arts
- — Science
- — Sports

DEADLINE: May 1, 1988

The Ukrainian Professional and Busines Club of Winnipeg, INC., Essay prize will be awarded annually for the best undergraduate Essay on a topic relating to the Ukrainian Heritage in Canada. This year's topic is given above. The essays, to be written in English or Ukrainian, should be 10—12 typed, double-spaced pages in length. They should be submitted by May 1, 1988 to

The Director
The Centre for Ukrainian Canadian Studies
St. Andrew's College
The University of Manitoba

This prize is open to all undergraduate students registered at the University of Manitoba.

## CONSUMER AFFAIRS SUPPORTS TOY TESTING COUNCIL

Consumer and Corporate Affairs Canada

OTTAWA, October 20, 1987 — Federal Consumer and Corporate Affairs Minister Harvie Andre today announced that $127,000 has been awarded to the Canadian Toy Testing Council under his department's funding program for consumer and voluntary organizations.

"As the Council enters its 35th year, my department is pleased to support its role in the marketplace," Mr. Andre noted, adding that over the last 16 years the department has provided more than $400,000 in funds to the Council.

This year the Council is using the funds primarily to evaluate the play value, design and durability of toys. The results are published in the Council's annual **Toy Report** which was launched today in Toronto.

Participating in the book launch, the Minister underlined the value of the **Report** to consumers.

"The government is proud to be associated with this worthwhile project. The **Toy Report** assists manufacturers in producing toys geared to the way children play, which in turn increases consumer value," Mr. Andre said.

# З ПОДОРОЖНІХ ВРАЖІНЬ ПО ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ

(Докінчення з числа 11)

Ми стоїмо на бразилійській стороні, оглядаючи водоспади на параґвайському боці, спускаємось кам'яними сходами на долину, де зроблені площі-балькони для спостережень Нас заглушує гомін водоспадів та покриває дощем розпорошена вода, а над всім цим райдуга — веселка. Їдемо ще нижче до поземy рвучких вируючих вод. Зліва над нами суцільна жива стіна водоспаду висотою 10—12 поверхів, на право приютилися крамнички з усяким крамом, а перед нами вінда, яка вивозить нас догори. Десь в середині течії річки Іхвасу перед проваллям побудована електрівня, яка постачає електрику на весь Параґвай. На слідуючий день автобусом виїжджаємо до Параґваю через річку Парана. З двох сторін бульвара вулиці повні крамниць, крам розкладений на столах по хідниках. Цілі зграї молоді пропонують нам парфуму з знаними французькими назвами — але в середині лише дешева кольонська вода... Дехто купує шкіряні витиснені взірцями торби та намисто (вінок) чудесного часнику за 80 центів. Спека та порох по вулицях. Нас троє жінок ховаємось до кнайпи, де замовляємо пиво у синьоокої блондинки — австрійки тут народженої та запитуємо її на нам зрозумілій мові про цю Країну. По обіді в басейні нашого готелю насолоджуємось сонцем, відпочинком та плаванням. В ніч виїжджаємо автобусом до Куритиби. Автострада пряма, прорізана поміж невисоких гір, поросших лісом та квітучими кущами. Біля другої години в ночі зупиняємось випростати ноги та випити кави. Велике було наше здивування, коли в крамниці де ми намагались вияснити бразілійцю... що хочемо "ча" — чаю нас запитали по-українськи, чи хочемо гарбати з молоком чи цитриною?". Він називався Жвон, мав світле волосся, сині очі, народився в Бразилії, але його батьки родом з України. Їдучи в автобусі всю ніч, перемучені та сонні, доїхали до Куритиби ранком, розташувались в готелі "Ел Рей", де на нас чекав добрий та смачний сніданок з великим вибором булочок, печива, мармеладу, овочів, сирів, ковбас та напитків.

Туристичним автобусом виїжджаємо оглянути місто Куритибу, де є найбільше поселення українців, три Церкви, українські підприємства, організації та осідок газети "Хлібороб". Відвідуємо палату владики Кир Єфрема Кривого, перевоєрарха Української Католицької Церкви в Бразилії. Кир Єфрем запрошує оглянути палату та канцелярію, до того долучені школа та заля, де відбуваються концерти та засідання, проби різних молодечих організацій. Це все було побудовано в 1982 році, посвячено та названо "Український Релігійно-Культурний Центр "Полтава", в якому можуть одноразово поміститись 2.000 осіб. Фонди на це все Кир Єфрем зумів придбати, намагаючись затримати українську молодь в своєму гурті, щоб вона не розпорошувалась в чужому середовищі. Бандури, перевезені нашою групою, ми певні що будуть допомагати в цій меті.

Наш англомовний провідник наглить нас їхати далі, щоб відбути, замовлений обід в італійському ресторані "Венеція". Питаємо, коли відвідаємо другу католицьку та православну церкви та крамницю пані Мазепи, як то було заплановано. Відповідь: на зворотньому шляху, як залишиться час — а часу не залишилось. Їхали 2 години автострадою до Порт Паранаґва серед лісів, цвітучих кустів, серед хащ та проваль. Це було продовженням тої самої дороги, на котрій ми провели 8 годин ночі, прямуючи до Куритиба з Іхвасу, ті самі краєвиди і ті самі муки сидіння без руху з ногами, опухшими у декого ще з ночі.

На перестанку провідник запрошував частуватись бананами, яких він закупив ціле ґроно в пів метра за 15 крузадос (60 центів ) та водою. Ми питали його, чи є там Українські поселення? Ні, він про це не знає. Декілька осіб запропонували вернутись до Куритиби, але дві інші особи відповіли, що не можна переривати заплянованої тури. Третина мовчала і так їдемо далі оглядаючи шанті — поселення без каналізацій та хідників з напівзруйнованими маленькими хижами. Стара церква з 16-го сторіччя — свідок поневолення індіян — має закладені цеглою віконниці, перед нею стовп, знак губернаторства Паранаґви. Шофер завзято блукає пів години не мощеними вулицями, щоб знайти музей, який був... закритий. Подивились ми на закриті віконці 3-ьох поверхового будинку в колоніяльному стилі, який може взагалі не урядує, та огірчені за втрачений час, повернулись в Куритібу серед мгли та накрапуючого дощу. Свої послуги провідника пропонував українець, замешканий в Куритибі, але організатор нашої поїздки сказали, що в автобусі не

має вільного міста для нього. Обмінюючись враженням поміж собою, ми ще раз ствердили, як від рішення або зарядження однієї особи, яка провадить або організує прогулянки, може залежати успіх або цілковитий провал в екскурсії цілої групи...

Приємною подією цього вечора була присутність на вечері в нашому готелі владики Кир Єфрема, який подякував цілій групі за привезення бандур, помолившись та відспівавши коляди ми розходились по кімнатах в доброму настрої. На слідуючий день ранком виїхали до Прудентополю, де оглянули Колеґію оо. Василян, охоронок для дітей, школу та фундамент під велику залю-пам'ятник Тисячоліттю Хрещення України.

Вечером частина нашої групи зустрілась з молодим православним священиком на короткій але щирій молитві з нагоди Водосвяття. Ми познайомились з місцевими українцями, деякі з них фахівці, як мають свої власні підприємства. Вони власно і утримують Православну українську церкву в Куритибі. Знайомимось з паном Платиним, секретарем Православної консисторії, який тільки що повернувся з колонії, куди завозив речі для старших потребуючих парафіян. Від нього ми довідуємся про стан замешкалих там осіб та їх потреби: "Всі пакунки є дуже корисні. Суспільна Служба робить добре діло пересилаючи їх. На містах ми по потребах розподілюємо їх та допомагаємо оплачувати лікарські кошти та шпитальні, як хтось захворює чи перейде операцію, та сам не може то заплатити — що часто трапляється на колоніях". Стефан Платин сам вже на емеритурі, часто з одним з братчиків їде своїм малим Фольксваґеном на провінцію, щоб передати речі, прислані з Сполучених Штатів або з Канади. Пан Василь Чмир, власник оптичного підприємства, розташованого недалеко від нашого готелю в центрі міста Куритиба, відповідає на наше питання, чому люди на провінції в такому важкому матеріяльному стані? "Більшість наших людей не зробили кроку вперед, живуть вони тими самими категоріями, що і їх батьки та праотці: тримайся землі, бо і камінь обростає на одному місті. Садять вони кукурудзу та квасолі вже десятиріччями, а земля не відповідно погноєна вже не дає доброго врожаю. Не вміли наші люди пристосуватись до обставин та умов нового краю поселення. На гористому кам'янистому ґрунті вони часто тримали корову та годували її, коли треба було мати вівці та кози, які б годували їх, стрибаючи за пашею по горах. При цьому пан Чмир розказав нам таку приповідку" Коли Пан Бог сотворив землю та розвіював ріжні насіння рослин по материках, він з увагою та обережно кидав відповідні зернята до кожного з них. Коли прийшов до Полудневої Америки, то був втомлений та висипав всі зернята, що залишились в торбі. Тому то і росте тут все від пшениці та винограду до папаї та ананасів і бананів... лише знай, де і що садити!"

Корнел Шмулик, студент журналістики, приніс нам примірники часопису-бюлетен "Хліборооб", який видається при Хліборобсько-освітньому Союзі. Від нього ми дізнаємось про події, які відбуваються в організаціях міста Куритиба. Пан Шмулик є головою молодечої організації КЛЕМ — літературно Спортовий Центр Молоді, який був організований при Хліборобському Союзі 40 років тому 1-го серпня 1946 року українськими студентами. Цікаво, що ця група української молоді заклала свою організацію на екскурсії на верхівці Піко Марумбі, провінції Парана.

В цьому році в місті Куритиба відбувся 14 Конґрес Українсько-Бразилійської молоді, його господарем 7 та 8 лютого був "Клем". Тема цього Конґресу була "Підготовляємось до Тисячоліття Хрещення Київа". Також був висвітлений фільм "Жнива Розпачу", випозичений в торонтському "Україніен Фімін Ресьорч". В цікавій милій бесіді скоро пройшло декілька годин, відспівавши коляди прослухавши молитву отця за наш щасливий поворіт до дому, за успішну дальшу подорож, ми розійшлись о 1-ій годині вночі.

Вранці 25 січня ми вилетіли до бувшої столиці Бразилії Ріо де Жанейро, а звідти в ніч на 2-го до Торонто.

Надіслала до редакції Людмила Сумик.

## ПОПРАВКИ

В ч. 10 на стор. 23 "В пошану 65-і." в другім абзаці треба читати:

Зорганізованням цього свята занялось кілька осіб: Л. Шевченко, О. Кошман і В. Кошман. На це родинне свято прибули всі членки парафії. На 7-му годину вечора пані Кошман привезла п. Панасейко, п. К. Панасейко дочку Ніну і внучку Адріону. Прот. Метулинський провів молитву перед вечерою. Вечоря була дуже гарно приготовлена.

———————

В ч. 10 на стор. 24 — у підписі "Імпреза з нагоди 60-ліття" має бути — **Анастасія Грицак.**

———————

На стор 31 у Квіти незабутнім про бл.п. Василя Матіовського — має бути: " десяту річницю упокоєння дорогого мужа, бл.п. Василя Матіовського"...

*ІВАН БОДНАРЧУК*

# СВЯТО КНИЖКИ І АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР

У наш час говорити про книжку, коли вона жовтіє на полицях книгарень непрочитаною. Але і серед цих обставин деякі книжки, хоч і дуже пиняво, але просуваються, бо й книжку ще й досі ніщо нам не заступить.

Одної пізньої ночі будить мене телефон. Прокидаюся, підношу слухавку, в телефоні знайомий голос — голос учительки-директорки школи з Гамільтону пані Варвари Логин.

— Прошу вибачення, коли збудила вас.

— Ні, дуже дякую, приємно почути вас... Видно, що щось не дає вам спати, а це віщує нам, мабуть, якесь пробудження й оживлення.

— Так воно і є. Союз Українок ім. Лесі Українки відбув тут засідання, на якому рішено влаштувати Свято Книжки в поєднанні із вашим авторським вечором. Робимо це досить скромно, в залі нашої школи при соборі св. Володимира.

— Дуже приємно почути про це. Це щось у наш час оригінальне й, мабуть, корисно буде, тож як мені відмовитись... це ж мене оживляє. — Домовились.

Третього листопада на автобусній станції в Гамільтоні зустрічає нас обидвоїх з дружиною пані Надя Пенюк і з своїм мужем. Запрошують до автомобіля. Линемо цими затіненими вуличками до освітлених вікон школи при соборі св. Володимира. При вході на залю зустрічають нас усміхнені обличчя знайомих людей, між іншими і д-ра Климашка. Голова відділу Союзу Українок Канади ім. Лесі Українки, пані Тамара Дудка, привітавшись з нами й кінчає свої ділові збори, після яких на програмі є тема книжки.

Прислухаючись до цих зборів, приємно спостерігати зацікавлення жіноцтва різними громадськими справами, включно із справою допомоги нашій молоді. Справа молоді в нас завжди і всюди стоїть в центрі уваги нашого громадянства, бо це справа нашого майбутнього.

На чергу приходить тема книжки. Керівництво програми перебирає освітна референтка, пані Надія Пенюк. Відкривши цей авторський вечір, запрошує пані Логин, щоб представила мене, як гостя добре відомого їй з довголітньої співпраці на полі шкільництва. За роки праці в ділянці шкільництва було б у нас про що поговорити, але тут обмежуємось більше до теми літературної. Про значення книжки, її ролі у розвитку національної свідомости можна говорити цілий вечір, але тепер тут на авторському вечорі, ми обмежуємось бо тут книжка сама за себе має говорити.

Після декількох слів моєго короткого вступу, я прочитую одне із своїх оповідань, до речі, що головним персонажем цього оповідання є учитель і його вже дорослі учні. З черги Маруся Погорецька читає уривок із повісті "Розквітлі сузір'я", а Дарія Бродгед оповідання із збірки "Замрячені ранки", Під плакучими березами". Присутні, в більшості жіноцтво, щиро оплескували прочитані речі.

Заслухавшись у прочитані речі, які читці самі собі підобрали після своїх уподобань, стає перед моїми очима все те живе, що перетравилось у моїй душі і спонукало мене взятись за перо.

Читці читають мої твори з відчуттям і з чуттям до персонажів, яким доводиться верстати свій шлях в перекроях воєнних шляхів, в розлуці родин, в пошуках утвердження себе на ґрунті нових поселень.

На самому вступі я підкреслював значення безпосереднього контакту авторів з читачами, при чому може вив'язуватись дуже корисний обмін думок, на жаль час у нас був дуже обмежений, я мусів вибачатись перед слухачами, бо о десятій відходить наш автобус до Торонта.

Хоч і коротко, але корисно провели ми цю вечірку і я, невимовно вдячний організаторам такого вечора, бо він взаємно нас наближує до наших проблем і скріплює. Крім численного жіноцтва було й декілька мужчин д-р С. Климашко, о. Богдан і інші.

На станцію відвозять нас п-во Українці. Пані Галя Українець, колишня учителька Рідної Школи ім. Василя Сарчука, а пан Українець відомий уже нам з того, що йому часто доводиться служити своїм автом в громадських потребах. Так корисно провели ми цей вечір — пам'ятний вечір із зустрічі з громадянством Гамільтону.

# НАШИМ ДІТЯМ

## ТЕЛЕФОН ДО СВ. МИКОЛАЯ

— Галло! галло! Чи там св. Миколай? Бо тут я, Данко Пелехатий, дванадцята вулиця, число три.

Так Данко кличе звернувся телефоном до св. Миколая.

— Святий Отче Миколаю, тут я, дуже нечемний Данко. Я прошу прийти до мене й принести мені малий літак. Такий зовсім малий, малюсенький — такий, щоб міг, трошки, трошечки літати по кімнаті, якщо я його накручу.

— Святий Миколаю, бо я дуже нечемний: я скинув вазонок із квітками з вікна на вулицю, котика тягнув за хвостик, метелика замкнув у пляшку і мучив. І Марусі я вилляв чорнило на нову сукенку. Одного разу я розбив шибу у вікні, а найгірше — я зіпсував мамі машину до шиття.

— Св. Миколаю! Я дуже нечемний хлопчик, але я хочу бути чемним, тільки ніяк не можу. Прошу дуже не гніватися на мене! Отче Святий, прошу прийти і до мене!...

— Ага! Ще прошу не приносити мені ніякого прутика, бо Марійка буде сміятися з мене. Вона, о, Марійка! Вона завжди чемна!

Хвилинку Данко слухає. Нічого не чути! Тільки щось шумить у слухавці.

— Мамо! Мамусю, я телефоную до св. Миколая, а він мені нічого не відповідає.

— Я чула, синочку, чула все. А деж св. Миколай

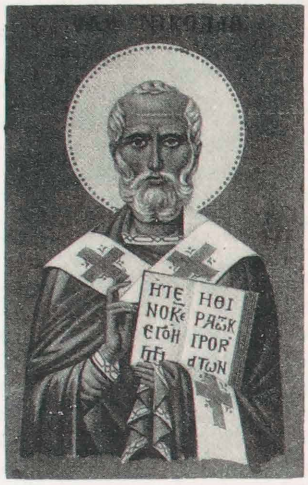

може відповідати всім дітям! Їх же так багато-багато. А всі чогось просять, то телефонують, то листи пишуть. Але я знаю напевно, що св. Миколай чув твій телефон. Він знає про тебе і не забуває.

— Не може бути! — Знає? То він напевно знає також і ме, що я такий дуже нечемний.

— Так. Але він чув, що ти хочеш бути чемним. Ти це йому сказав.

— І що, мамо? І св. Миколай прийде до мене?

— Напевно прийде, мій синочку.

**Олена Цегельська**

**Запитання:**

**1. Які збиточні вчинки робив Данко? Чому він розповів про них св. Миколаєві.**

**2. Що сказала мама Данкові про його телефон до св. Миколая?**

**3. Чому мама переконувала, що св. Миколай не забуде про Данка?**

**Михайло Маморський**

## МОЛИТВА ЗА ГЕРОЇВ

Ти, Боже любиш героїв,
Борців за правду і воїв
За рідну землю свою;
За ближніх вони вмирають,
За щастя ріднога краю,
За волю в лютім бою.

Тобі, Небесний наш Отче,
Молитву щиру шепочем
За душі героїв тих,
Що за Україну впали,
Що кров молоду пролляли
На нивах рідних, святих.

Прийми їх, Боже, до себе,
До щастя вічного в небі,
Даруй їм сонячний рай,
А їх землі, Україні,
Незламній в лютім терпінні,
Волю і долю пода!

*ГАННА ЧЕРІНЬ*

## ВИБИРАЮ ЯЛИНКУ

Вже на дворі повно снігу
Нам насипала зима.
Закувала річку в кригу,
Ще й метелицю здійма.

Не злякає завірюха:
Затуляє шапка вуха,
Гріють чоботи й кожух —
Не боюсь я завірюх!

Ми поїдемо на фарму,
Де ґаздує мій дідусь.
Виберу ялинку гарну —
Це ж собі, а не комусь!

І високу, і рівненьку,
І рясну, і зелененьку,
Щоб світилась у вікні,
Усміхалася мені.

# ОКРУЖНИЙ З'ЇЗД СОЮЗУ УКРАЇНОК

## Ґрімзбі, Онт.

Успішно відбувся Окружний З'їзд Союзу Українок Східньої Канади в Ґрімзбі 2 травня 1987 р. Предсідницею З'їзд була голова Пров. Екзекутиви пані Орися Сушко. З'їзд відкрито молитвою, яку провів місцевий настоятель о. І. Планіда. Відійшовших у вічність членок пом'янули співом "Христос Воскрес".

Заля З'їзду була прикрашена виставою з узорів та інших експонатів ((килимів) з Музею художника Василя Курилика Предсідниця О. Сушко пояснила значення та завдання таких з'їздів, а одним з них ознайомлення між собою делеґаток відділів. Слідувало представлення делеґаток відділів та, заслухання їхніх привітів та приймання пожертв на орган фонд:

Відділ ім. Кн. Ольги — Ґрімзбі — Валя Яворська; Відділ ім, Лесі Українки — Ст. Кетеренс — Марія Макаренко, Відділ ім. Лесі Українки — Гамільтон, Тамара Дутка, Відділ ім. Софії Русової — Лонґ Бренч — Галя Щерблюк, Відд. ім. Кн. Ольги — Торонто, Юлія Головата, Відд. ім. Лесі Українки, Виндзор — Аделя Мілько, Відд. ім. Кн. Ольги — Лондон — Ніна Кузьменко.

Склад Східньої Екзекутиви Союзу Українок:

Орися Сушко — голова, Уляна Криворучко — 1-ша заст. голови, Юлія Головата — 2-га заст. голови, Маруся Погорецька, Галя Липка Скарбничка, Галя Щерблюк — референтка Молодшого СУМК, Надія Пенюк — культ.-освітня референтка.

Предсідниця Орися Сушко представила доповідачку Констанцію Чорну, яка розповіла про свою наїздку до Бразилії та подала інформації про українську спільноту в Бразилії. Було зворушливо слухати про тяжкі обставини життя українців у Бразилії, про особливу потребу православної церкви та її духовенства.

Пані Чорна на аркушах перечитувала подорож від міста до міста, пригоди за пригодами, а особливо звернула увагу на статую Ісуса Христа на горі Конковадо з піднесеними вгору руками, наче благав від Господа кращої долі людям. Землі там кам'янисті, неродючі і люди живуть у великім убожестві.

В дискусіях — О. Сушко та Ю. Головата подали інформації як в найкращий сповіб дати допомогу нашим людям. Пані Головата суґестує висилати журнал "Промінь" до Бразилії, бо там дійсно бракує живого українського слова.

Делеґатки поручили Конст. Чорний переслати цю гарно опрацьовану подорож по Бразилії до Променя.

Привіти З'їздові склали: о. І. Мельник із Ст. Кетерінс, голова парафії у Ґрімзбі п. Д. Шпитковський, пані В. Яворська, голова місцевого відділу у Ґрімзбі привітала З'їзд та всю Екзекутиву. Голова О. Сушко склала подяку за привіти, а Відділові у Ґрімзбі за приготовлення кави і солодощів.

Пані Сушко представила Юлію Головату і попро-

Світлина з Окружного З'їзду — зліва доправа — Галя Щерблюк, реф. СУМк., Орися Сушко, голова Пров. Екз., Юлія Головата, заст. голови, Валя Яворська, голова Відд. ім. Кп. Ольги в Ґрімзбі, Галя Липка, касирка, Надя Пенюк — освіт. реф.

Надя Пенюк, — культосвітня референтка Пров. Союзу Сх. Канади пояснює про мистецьку виставку.

## Вшанування з нагоди 90-ліття

Дня 26 вересня 1987 р. у Скандинавіян Сентрі Вайкінс Лодж у Вінніпезі зібрался родина Анни Кізь, щоб вшанувати її з нагоди її 90-ліття та дня уродин.

Обов'язок духовника виконував о. Кістюк, який відправив Молебень за здоров'я Анни Кізь — іменинниці, допомагала онула Істер Джус, а Апостола прочитав внук Яким Джус. Після Молебня була коротка програма, чайна гостина з перекускою та солодким.

Анна Кізь це дочка Лаврентія і Маґди Журбиків; народилася 27 вересня 1897 року у селі Личківці, повіт Гусятин, Тернопільське обл. До Канади прибула 1900 року з батьками, які поселились в околиці Елфінстон в Манітобі.

Анна Кізь як українська піонерка у Канаді поклала багато праці у розбудові громадського життя в Канаді, працювала при церкві та членкою відділу Союзу Українок у

Анна Кізь

Мензі, Ман. Одружена в 1912 році з Антоном Кізем, виховала 9 дітей.

Анна Кізь любила подорожувати і так могла відвідувати своїх дітей. Відвідала й гостила у свого сина Нестора і невістки Леони у Бонн. Німеччині, де син працював у канадській амбасаді. Багато разів їздила до Келґарі, Альберта до сина Томи, Клариси і їхньої родини. Через 6 років жила в Канорі, Саск. з дочкою Теклею та зятем Ременди, або, з сином Антоном та Мільою Кісь, де вони управляли Ґетевей Мотель і ґазеліновою станцією. Часто гостилась у дочки Анастасії Грицак в Овкбирн, Ман.

У старших роках Анна Кізь жила з дочкою Марусею і зятем Алл Кемпен у Вінніпезі, де міг її відвідувати син Євстахів: Дочка Маґда і Михайло Джус з Варен, Ман., часто брали маму до Катедри, до Божого дому, де вона так любила ходити і де щедро жертвувала. Тепер вона не може ходити сама.

Анна виховала 9 дітей і дочекалась 26 внуків, 19 правнуків і 2 праправнуків.

Тепер Анна Кізь живе у Резиденції св. Йосифа у Вінніпезі.

З нагоди 90-ліття нашої Мами, бабуні і прабабуні бажаємо їй кріпкого здоров'я і дальшої любови та пошани від дітей.

Засилаю з нагоди дня уродин А. Кізь $35.00 на Промінь.

**Текля Ременда**

---

сила її виголосити головну доповідь на тему "Українська жінка на шляху 1000-ліття християнства", яку опрацювала пані Галина Сенишин. Побажанням З'їзду було, щоб, ця допись появилась у журналі "Промінь".

В пообідній сесії предсідниця О. Сушко обширно інформувала делеґаток про Всеканадське святкування в Саскатуні 1000-ліття Хрещення України. Як член президії Консисторії її як голова Пров. Екзекутиви запрошувала, щоб приготовлятися масово поїхати до Саскатуну.

В дискусії на організаційні теми, пані Марія Буряк, із свого організаційного досвіду радить формувати молодші відділи Союзу, дати їм повне довір'я та вільну руку з порадою старших членок. Тоді зацікавляться молоді матері — самі прийдуть і приведуть діток. Проведено збірку на студента богослов'я в Колеґії св. Андрея п. Лауша.

Надія Пенюк, освітня референтка розповіла про частину взорів та експонатів на виставі. Пані Марія Буряк розповіла про поліське вишивання, узори та лляні ткані обруси, почавши з вирощування льону аж до ткання прегарних речей для потреб дому. Цю науку матері подавали своїм дітям.

Заключенням З'їзду є: Завданням відділів знаходити найкращі способи зацікавлювання молодших і організуванням відділів СУМК.

Голова пані Сушко подякувала місцевому відділові за смачний обід і за всі старання та кооперацію в з'їздовій програмі.

З'їзд закінчено співом "Де згода в родині".

**Марія Макаренко,**
серк. з'їзду.

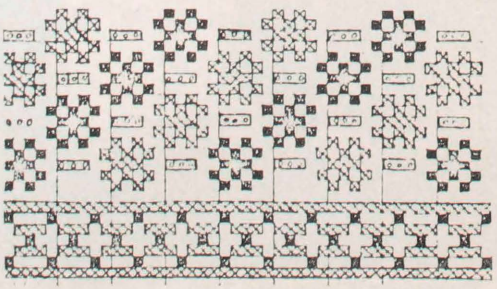

Взір хрестиковий, краски ниток: —
хх червоні DMC
■■ чорні
оо жовті.

## Відділ ім. Лесі Українки
Овкбирн, Ман.

РІчні збори відділу відбулися 5 грудня 1986 р. в Українському Народному Домі в присутности 12 членок. Голова відділу Анастасія Грицак відкрила збори молитвою "Царю Небесний" і хвилиною мовчанки вшановано покійних членок Предсідницею зборів обрано Анну Боклащук, а секретаркою Ґеню Матієшин, яка також здала звіт з минулорічних зборів. Фінансовий звіт касирки здала Анна Друль, а Маргарета Матійовська звіт стану фінансів.

З року 1985 залишилось в касі $2,625,95 прибутки в 1986 р. — 4.034.80, розходи — 7.511.46.

Катерина Швалюк з контрольної комісії провірила фінансовий стан й одобрила звіт. Голова відділу Анастасія Грицак склала звіт діяльности за минулий рік. Зимовою порою збори відділу відбуваються по домах членок кожного місяця в першу середу. Плян праці уложений щомісяця для прочитання обіжників та обговорення в них поданих справ. Обговорено біжучу працю з церковною громадою і Народнім Домом, Недільна школа. Видавання похоронних і поминальних обідів, храм, спільне свячене, вечеря в Українському Народному Домі, бенкети — себто видання вечер для інших організацій.

Вислано делеґатку на окружний з'їзд до Роблин і на Конференцію Союзу Українок до Ванкуверу в липні 1986, членки брали участь у Святкуванні 1000-річчя церковне у Ванкувері. Членки допомагають у Недільній школі, влаштовували лекції писання писанок та печення пасок. Найбільше допомогли у полагодженні Українського Народного Дому, малювання, полагодження сцени.

Відділ гостив представницю музейної фундації пані Марію Вакалюк. Кожного року членки ходять колядувати до дому старших громадян Морлей Гом. Раз у рік приготовляємо перекуску для мешканців Морлей Гом та влаштовуємо день уродин для старших. Через три дні ходимо колядувати на церкву. Частина членок є у заряді церковнім і Народнім Домі.

Наш проєкт на святування 1000-річчя хрещення України — вишиваємо для церкви Св. Володимира ризи, що будуть скінченні в 1988 р. Комітет хворих відвідує хворих у шпиталі і по домах, дарує квіти. Голова А. Грицак і секретарка Ґ. Матієшин приготовили і вислали до Централі історію відділу СУМК. Приготовляємо печиво та ручні вироби для продажу перед Різдвом і Великоднем.

Дали пожертви: на церкву ..... 1000.00
Місцевий Народний Дім ..... 4.700.00
Український Музей Канади в Саскатуні ... 100.00
Журнал Промінь — з нагоди 60-ліття Союзу ..... 50.00
Ґрадуантам в школі ..... 75.00
Лайн Клюб на Телатон ..... 25.00

Заряд відділу на 1987 рік: голова — Анастасія Грицак, заст. голови — Анна Боклащук, секретарка — Марія Старенька, фінанс. секретарка — Маргарета Матійовська, касирка — Анна Друль. Контрольна комісія — Катерина Швалюк, Галя Ваврик і Лиліян Ґенза. Комітет хворих — Филися Туткалюк, Галя Ваврик, Евлин Польова, Савеля Слонь, Господині — Марія Мануляк і Ґеня Матієшин.

**Анастасія Грицак,** голова

---

## ЛИСТ З БРАЗИЛІЇ

До Союзу Українок Канади
14 жовтня 1987 р.

Вельмишановні Сестри: —

З нагоди Вашого ювілейного року 60-ліття шлю Вам із своєю маленькою парафією свої поріднені побажання, щоб Господь милосердний, наш Ісус Христос і Мати Його Діва Марія посилали і далі Вам надхнення держати цей Союз українських жінок в Канаді для добра наших нащадків.

Ви, дорогі Сестри, висилаєте на мою адресу цей журнал "Промінь". Я його прочитую, а потім передаю грамотним жінкам, які теж прочитують. Я врахував, а також і ті жінки, що читають журнал, яку велику доброту опрацьовуєте для всіх нас, де можемо заглянути і прочитати про все своє рідне.

Будьте такі добрі — як Вам це не тяжко, висилайте й дальше. Уболіваю, що не можу Вам вислати лепту. Живемо ми в дуже важних умовинах. Молодші, ті що працюють, тим легше, а особливо старикам, всі ті, що на пенсії, а пенсія дуже мала, все дороге.

Тож пробачте Продовжуйте те святе діло і про нас не забувайте. А ми лише висилаємо Вам безмежну любов і подяку, що Ви обдаровуєте нас цим журналом.

Хай Вас усіх Ісус Христос береже!

Залишаюсь з пошаною до Вас.

У Христі пр. о. Олександер Костенко.

## Відділ Союзу Українок при праці
### Оттава

Відділ Союзу Українок в Оттаві вирішив, щоб у ділянці культурно-освітньої програми, на місячних зборах відбувались одногодинні спеціяльні програми.

**Прозірки пояснення пані Іванки Петровської.**

У вересні на збори відділу було запрошено Іванку Петровську, талановиту мисткиню старинного стібу вишивання. Пані Іванка вишиває картини, ікони, та оце недавно вишила хрести й ікони до риз Блаженнішого Митрополита Василія. Також місяць тому закінчила вишивати образи св. Володимира і св. Ольги, дала до спеціяльного обрамування і вже є готові до куплення.

Не так давно пані Іванка мала ще інший твір своєї праці, а це колекція чудових, переважно весільних вінків, зразки яких носили колись в Україні. Протягом трьох років вона зробила 33 вінки, деякі були закуплені Українським Музеєм Союзу Українок. Вінки були роблені на зразок ілюстрацій у книжках, знимок, а також оповідань старших жінок. Вони репрезентують різні околиці України, як нпр. вінок київської шляхти, очіпок з Полтавщини, вінок з квітів і стяжок з Полтавщини, ярді з Гуцульщини, Кульчинцької вінок, вінки з Волині, з Горлиці, з Львівщини, гуцульський з металу і полотна, вінки з Буковини, Ґердани і т.п. Її вишиття, а також і вінки були виставлені на виставках в Оттаві, Торонто, Реджайні, Монтреалі, а також в Нью Йорку в Українському Музеї, де вона свого часу була директором. Її вишивані образи знаходяться також у Вашінґтоні в Смітсоніян Інституті.

Іванка Петровська старається, щоб ця частина української спадщини не була забута. На тих сходинах відділу вона показувала зразки своїх ікон, картин, вінків, а також колекцію прозірок її роботи. Щиро вітали пані Іванку Петровську — голови відділу Зоря Джексон, а на закінчення слова подяки висловила культурно-освітня референтка відділу Галина Михальчук.

Це був останній виступ пані Іванки в Оттаві. Вона з дочкою Христиною Петровською-Бреґенер, та внучками переїхали на сталий побут до Торонта. Пані Христина є талановитою і славною концертовою піяністкою, знавцем модерної музики і саме дістала працю професора університету музичного відділу. Крім того вона буде виступати в Торонті 8 лист. 1987 р. в Рой Томсон Гол, разом з Українським Оперним Хором, Симфонічною Оркестрою, Христина Петровська — фортепіяно, Джуді Ламан — арфа, дириґент Володимир Колесник. Сподіваємось що громадянство Торонта оцінить і з радістю прийме славних мисткинь.

Тепер у відділі провадяться лекції вишивання, які започаткувалися дуже успішно.

**Галина Михальчук**

Відділ Союзу Українок ім. Лесі Українки в Оттаві: Сидять у першому ряді: Матильда Лазарович, Зіна Волох, Зоря Джексон, голова, Ірина Мушка, Катерина Мусійчук, Бетсі Тріщук.

Другий ряд стоять: Леся Гірняк, Галина Смирнів, Катерина Венярик, Ольга Ільченко, Марія Мех, Марія Романюк, Віра Чіх, добр. Євгенія Божик, Галина Зелем, Галина Ґакін, А. Гавелок, Раїса Чумак, Катерина Лащевська, Галина Михальчук, Катерина Лящук.

Третій Ряд: Ольга Новицька, Надя Зелем, Ґлорія Прокопович, Марія Голюк, Василина Даркович, Ольга Самець, Синтія Погран, Люба Подольська.

## У четверті роковини бл. п. Стефана Василіва

Ст. Кетерінс, Онт.

Сумні й дуже болючі роковини упокоєння нашого найдорожчого зята Стефана Василіва, дорогого чоловіка нашої донечки Марійки, батька Миросі, Орисі і Дарусі, дідуся онуків Михася, якого трішки пам'ятає і його сестрички Христинки, що була дуже маленька. А Орисині дві дівчинки ще маленкі — Андрійка і Христинка. Також Дарусині ще Маленькі — дівчинка Таня і хлопчик Стефанко названий по дідусеві. Ой як шкода і жаль за дідусем, був би тішився тим, бо дуже любив дітей.

Був він і для нас батьків як рідний син із щирим серцем. Упокоївся несподівано на удар серця 23 листопада. Хай з Богом спочиває. Хай пам'ять про Степана живе між нами назавжди, а канадська земля хай буде йому легкою як рідна.

Замість нев'янучих квітів на дорогу могилу та у світлу пам'ять покійного засилаємо на наш дорогий журнал "Промінь" $35.00.

У глибокому смутку дружина Марійка з діточками, ми її батьки поділяємо її жалобу і жаль за нашим дорогим зятем. Вічна йому пам'ять.

**Дружина Марійка Василів,**
**її мама і тато Юськові**
Ст. Кетерінс

## Бл. п. Марія Войтович

Вінніпеґ, Ман.

Дня 22 жовтня 1987 р. відійшла від нас на вічний спочинок на 69-му році свого життя Марія Войтович.

Марія народилась 28 квітня 1918 року в Мензі, Ман. в батьків Олекси й Анни Друль.

Марія з мужем Франком прожили ціле своє життя у Вінніпезі. Вони були членами Катедри Пресв. Трійці. Марія належала до відділу Союзу Українок ім. Лесі Українки. Цікавилась українськими справами, організацією і допомагала по своїй можливості. Багато років, вона разом зі своїм мужем допомагала на оселі "Веселка".

Раніше неї померли — її муж Франко, батьки — Олекса і Анна Друль у Торонто, брат Михайло у Кірклєнд Лейк.

Покійна залишила в глибокому смутку три сини: Теодора з дружиною Джови; Зенона, Ореста з дружиною Банні; дві дочки: Вірця з чоловіком Вінсієм в Едмонтоні, Соня з чоловіком Тедом в Келґарі, одинадцять онуків; братів — Мирона з дружиною Олею, Богдана з дружиною Стефанією, Петра з дружиною Наталкою.

У п'ятницю 22 жовтня 1987 р. увечорі, Панахиду у похоронному заведенні Кропо відслужив о. Михайло Друль (племінник покійної). Наступного дня в Катедрі Пресв. Тройці похоронні відправи відслужили прот. С. Кіцюк і о. М. Друль. Співав дяк з Катедри. Тіло покійної похоронено біля її мужа на цвинтарі Ґлен Іден у Вінніпезі.

По похороні, в залі Катедри Пресв. Тройці відбувся поминальний обід, під час якого склали співчуття родині о. Михайло Друль, рот. Сергій Кіцюк, пані Буґера. Син Теодор склав подяку отцям духовним і дякові за похоронні відправи, а також всім тим що чимбудь причинились до полешення горя родині.

Спи спокійно, дорога Маріє. Хай милосердний Бог дасть тобі царство небесне, а канадська земля буде тобі легкою. Вічна Тобі пам'ять.

### ПОДЯКА

Складаємо щиру подяку всеч. о.о. Прот. Сергієві Кіцюкові; о. Михайлові Друлеві, дякові з Катедри за похоронні відправи, заведенню Кропо, родині і приятелям за Вашу присутність, жіночому товариству — відділові Союзу Українок ім. Л. Українки за смачну перекуску і всім тим, що чимнебудь причинились до улегшиння нашого горя.

**Сини, дочки і брат з родинами**

Як нев'янучий вінок у пам'ять Покійної родина складає $100.00 на журнал "Промінь".

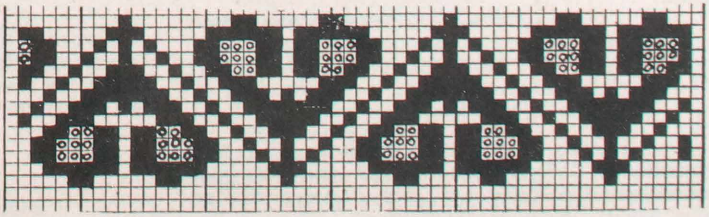

Буковинський взірець — повіт Гумора ■ чорна, оо — червона.

## КВІТИ НЕЗАБУТНІМ

На свіжу могилу бл. п. Марії Войтович, яка упокоїлась 22 жовтня 1987 р., замість квітів складаю $20.00 на журнал "Промінь". Вічна їй пам'ять. Родині покійної висловлюю щирі співчуття.

**Анна Кіндрат,**
Вотерфорд, Онт.

---

На свіжу могилу моєї дорогої приятельки, бл. п. Марії Войтович, яка упокоїлась 22 жовтня 1987 р., замість квітів дарую $20.00 на журнал "Промінь".

Вічна їй пам'ять.

**Марія Коваль,** Вінніпеґ

---

У пам'ять нашої дорогої членки, бл. п. Парані Ткачук, яка відійшла у вічність 14-го листопада 1984 року, членки відділу ім. Лесі Українки в Єлов Крік, Саск висилають $25.00 на журнал "Промінь". Покійна любила читати "Промінь" і щиро жертвувала на всякі українські справи.

Дочці Анні і зятеві Василеві Кіндрачукам висловлюємо щирі співчуття. Покійній вічна пам'ять.

**Ольга Борса, секр.**

---

У світлу і незабутню пам'ять наших дорогих родичів б.п. ГРИГОРІЯ І МАРІЇ МИХАЛИШИНИХ які упокоїлись в Едмонтоні, складаємо в їхню пам'ять вінок і засилаємо $20.00 на фонд журнала "Промінь".

**Дочка Наталя і зять Володимир Базюк,**
**внуки й правнуки**
Едмонтон.

---

Відділ Союзу Українок при Катедрі св. Івана в Едмонтоні, замість квітів на свіжу могилу нашої довголітньої членки, бл. п. Є. Дяків, яка упокоїлась 5 листопада 1987 р., складає $10.00 на "Промінь". Родині висловлюємо щирі співчуття. Покійній вічна пам'ять.

**Леся Івасюк,** кореспондентка

---

У незабутню пам'ять мого дорогою мужа, бл.п. Володимира Сабата — упокоївся 20 липня 1984 року, замість квітів на його могилу, дарую на журнал "Промінь" $25.00. Покійному вічна пам'ять.

**Дружина Стефанія Сабат з родиною**
Мелфорт, Саск.

У четверту річницю упокоєння мого дорогого мужа, батька і діда, бл.п. Михайла Сакундяка — відійшов у вічність 28 жовтня 1983 року, в його світлу пам'ять посилаю $15.00 на журнал "Промінь". Покійному вічна пам'ять

**Анна Сакундяк з родиною**
Саскатун.

---

Складаю китицю нев'янучих троянд у світлу пам'ять дорогого мужа, батька і дідуся Стефана Талпаша, який упокоївся в м. грудні 1984 року і засилаю дар $25.00 на журнал "Промінь". Покійному вічна пам'ять.

**Дружина Юстина з родиною**
Саскатун.

---

У п'яту річницю упокоєння дорогого і незабутнього мого мужа Михайла Ґрекула, який упокоївся 26 грудня 1982 року, в його світлу пам'ть складаю $50.00 на журнал "Промінь".

Вічна йому пам'ть.

**Дружина Марія Ґрекул**
Ту Гилс, Альберта

---

У четверту річницю відходу у вічність мого мужа Йосифа, який упокоївся 18 листопада 1983 року в його незабутню пам'ять замість квітів складаю дар $25 дол. на прес. фонд журналу "Промінь".

Вічна йому пам'ять.

**Дружина Катерина Шміґельська**
Торонто

---

У світлу пам'ять моїх покійних родичів Николи і Параскевій Слижук та брата Івана засилаю $100.00 на журнал "Промінь". Покійним вічна пам'ять.

**Марія Слижук,**
Давфин, Ман.

---

У світлу й незабутню пам'ять мого дорогого мужа Олександра Козіра, який упокоївся 1974 року замість китиці нев'янучих квітів на його могилу засилаю $50.00 на журнал "Промінь". Покійному вічна пам'ять.

**Дружина Галина Козір**
Едмонтон

# ЗМІСТ XXVIII РІЧНИКА

### Есеї, нариси, оповідання, спогади


М. Р. Найбільш почесна служба ..... 1—1
Є. Вавринюк — Різдвяні рефлексії ..... 1—9
Алла — Мій спогад про Київ ..... 1—10
Іванна Савицька — Різдвяні легенди ..... 1—11
Т. Горохович — Ол. Кошиць і його хлопчики хористи ..... 2—6
П. Зайців — Жінка в житті і творчости Шевченка ..... 3—1
С. Голубенко — Поетеса, письменниця лібретистка ..... 3—7
С. Лящинська — Великодні обряди й їх жрекиня ..... 3—3
У. Пелех — Передвеликодні переживання дитини ..... 4—5
Д. Чайка — Шпаки ..... 4—6
Доб. Є. Василів — Коли вперше у Велик. ніч Укр. нарід почув Євангелію рідною мовою ..... 4—11
У. Пелех — Літописець Нестор і Києво-Печерська Лавра ..... 5—3
С. Семенюк — У День Матері ..... 5—7
Пересп. Є. Онацький — Коли душа втомлена ..... 5—11
Ул. Пелех — Щаслива неволя Миколи Горбаля ..... 5—12
Ул. Пелех — "Святослав" ..... 6—9
Митр. Василій — Хрещення України ..... 8—1
М. Р. — Життя й діяльніст Софії Русової ..... 8—3
Нат. Королева-Аскольдова Могила ..... 8—8
Єв. Онацький — Молодій жінці; Незнайомій дівчині ..... 8—12
М. Лесів — "Повість временних літ" ..... 9—5
М. Думка — Книги — морська глибина ..... 10—2
В. Грабовецький — "Ізборник" Святослава ... 10—3
Т. Горохович — Василь Стефаник ..... 10—5
В. Стефаник — Дорога ..... 10—6
Р. Зелінська — Св. Рівн. Княгиня Ольга ..... 10—7
О. Кобилянська — В долах ..... 11—3
НК. — Пам'яті І. Прісневської ..... 11—5
У. Пелех — Життя славетних ..... 11—8
З подорожніх вражінь ..... 11—12
У. Пелех — "Про душу в пісні і пісню в душі" ..... 12—1
У. Пелех — Батько і син — Левицькі ..... 12—5
НК — Про Наталю Ужвій ..... 12—7
Л. Гурунц — Короткі оповідання ..... 12—8
О. Кобилянська — Хрест ..... 12—9
З подорожніх вражін південної Америки .... 12—19


### Національне виховання


Добр. А. Критюк — Різдвяні звичаї на Волині ..... 1—6
Г. Мельник-Марко — "Наш плян для української молоді ..... 1—18
І. Боровський — Плян збереження українських культ. досягнень ..... 2—3
Іванна Качор — Національне виховання в Рідних школах ..... 2—4
Г. Котович — Українське виховання дітей ..... 3—4
Ксеня Турко — Кожна дитина має право на рідне виховання ..... 4—7
Н. Г. Жмурко — Поклін Матерям ..... 5—1
Стипендія ім. А. і А. Павликів ..... 5—10
— Ще так недавно ..... 10—14
М. Храплива — Хто винен? ..... 11—4
Г. М. Марко — У розбудові національного життя ..... 12—2


### Репортажі, рецензії


Прочитайте — це про Лаврентія Івашка ... 2—2
Українка (М. Лобай) в Раді Губернаторів ..... 2—5
С. Степанюк — заслужена нагорода ..... 2—7
У. Пелех — Авторський вечір д-ра С. Ярмуся ..... 2—8
І. Лапчак — Спогади та праця Анаст. Сахно ..... 2—10
Оля Горегляд — Урядова Об'їздка М. Вакалюк ..... 3—6
Що промовчують про Чорнобіль ..... 6—9
Монтреал Шашкевичеві ..... 6—13
Д. Я. Назаріїв — Фестиваль українського слова і пісні ..... 8—14
НК. — Відбувся Крайовий З'їзд ..... 9—3
Нове видання Волинян ..... 9—4
Д. Нитченко-Чуб — Про видану історію СУ "Півстоліття на громадській ниві". .... 9—9
С. Степанюк — Про відзначених Міністерством Освіта ..... 9—8
Смолоскип — Твори Миколи Хвильового ..... 9—9
Появилася Мартирологія Укр. Православної Церкви ..... 10—13
Чи знаєш що: ..... 10—14
В. Юрченко — Пошуки кореня ..... 11—9
НК. Успіх п'єси "За нами, сестри" ..... 11—11
Нове — Ченстоховський образ Божої Матері ..... 12—10
Орнаментика карпарських вишивок .... 12—12


### English sections


Orysia Paszczak-Trach — A Traditional Ukrainian Christmas ..... 1—13
A. Horniatkewich — "Shchedryk" ..... 1—15
N. Odette Diakun — Women in Politics ..... 2—15
Vicky Pushka — Future perspective of intermediate Branch members ..... 3—13
T. Monastyrski — Ukrainian Heritage amongst tooday's youth ..... 4—15
H. Raycheba — Havanian Ordeal ..... 4—16
Vesna Festival ..... 4—17
Mr. Zuzak — Future perspective of young Branch members ..... 5—15
H. Raycheba — Workers against the Gulag ..... 5—17
Orysia Paszczak-Tracz — In memoriam: Hnizdowsky, a master who showed us nature's beauty ..... 6—15
A. Broda — Diana Drabiniasty Receives Award ..... 6—17

On the First Anniversary of the Chornobil Tragedy ..... 6—17
Helen Raycheba — Women in Public Life ..... 8—15
Valery Kasurar receives Honorary Doctorate of Law ..... 8—16
Ray Hnatyshen — Amendment to the Criminal Code ..... 8—17
Highligts of the Pornography Bill ..... 8—18
"Smoloskyp" — Les Kurbas ..... 8—19
H. Raycheba — The Deschenes Commission: A Post Mort ..... 9—15
S. Boychuk — Annual Members Tea ..... 9—17
Or. Paszczak Trach — The Green Tomato Years ..... 9—17
H. Raycheba — A. Patriot clings to a dream .... 9—18
Address by Hon. J. Clark at the Ukrainian Village (Mr. Danylo Shumuk) ..... 10—15
Prof. F. P. Kondra — Do you know your parents? ..... 10—16
Radyard Kipling — If ..... 10—17
H. Raycheba — The Deschenes Commission: A Post-Mortem ..... 10—18
O. Avramenko — Halyna Kalchenko ..... 11—15
V. Nakony — Ukrainian Museum of Canada ... 11—16
L. Burachynska — Thoughts About History .... 11—17
H. Raycheba — 1987 International Year of shelter for the homeless ..... 12—15
Florens Romanchuk — UWAC Women's BI-Annual Report ..... 1985—87 ..... 12—17

### Поезії, вірші

С. Орлюк — Четвертий унівессал ..... 1—2
М. Філянський — Київ ..... 1—2
М. Щербак — Тут вічність гомонить ..... 1—2
Різдвяна ніч ..... 1—5
Щедрий Вечір — щедріка ..... 1—7
Л. Українка — До тебе, Україно ..... 2—1
Л. Українка — Мати невільниця ..... 2—1
Л. Українка — На роковини Шевченка ..... 3—1
Уляна Кравченко — Христос Воскрес ..... 4—1
Великодні гагілки ..... 4—2
О. Олесь — Моїй матері ..... 5—1
Л. Мурович-Тимошенко — Змагання сосни .... 5—2
Галька Дністрова — Союз Українок ..... 6—2
Ол. Духовний — Діямантовий ювілей ..... 6—7
Галя Мазуренко — Нема порогів на Дніпрі ... 6—10
Іван Франко — Де не лилися ви в нашій бувальщині ..... 9—1
Іван Франко — Сонет ..... 10—2
Борис Остапенко — Рушники ..... 12—6

### Суспільно-громадські

Маріянна Зузак — питання молодших жінок в Союзі Українок канади ..... 1—8
Н. М. Марко — На ювілей Союзу Українок ..... 3—3
Прот. П. Блажук — На сторожі рідного слова ..... 5—5
Підкомісії для справ Чорнобилю ..... 5—9
Н.К. — З приводу надходячого З'їзду ..... 6—1
Ангелина Павлик — День Членства з нагоди 45-ліття ..... 6—11
Н.К. — У сторіччя появи Першого Вінка ..... 9—1
Н.К. — На Марґінесі наших громадських буднів ..... 10—1
Резолюції З'їзду Союзу Українок 16—17 1987 ..... 11—2
НК — Голова Союзу відвідала редакцію Променя ..... 11—14
Фестивал — 88 — одноразова нагода в житті ..... 12—14

### Відзначені за громадські послуги

Марія Лобай, Едмонтон ..... 2—5
Д-р Ганна Янішевська, Торонто ..... 2—7
Д-р Зоя Плітас, Торонто ..... 2—7
Роза Ковальчук, Лондон ..... 3—10
Ангелина Павлик, Вінніпеґ ..... 3—9
Тетяна і Михайло Педенки, Лондон ..... 3—10
Катерина Міськів, Едмонтон (посмертне) ..... 4—9
Анастасія Пелешок, Виловдейл, Онт. ..... 4—12
Меланія Буряник, Саскатун ..... 6—14
Марія Ющенко, Лондон, Онт. ..... 6—13
Параска Басараба, Смокі Лейк, Алта ..... 6—19
Ольга Пасочник, Едмонтон ..... 8—23
Дарія Янда і Фіона Пелех ..... 8—22
Міністерством культури відзначені в Торонті: Надя Ключко, Дарія Дяковська, Мирослава Запаринюк, Євгенія Кухта, Єлисавета Орищак, Торонто ..... 9—8
Гафія Янішевська, Едмонтон ..... 9—14
Емілія і Данило Слюзарі, Лондон, Онт. ..... 9—21
Іва Скляренко, Лондон, Онт. ..... 9—19
В. П. Панасейко, Лондон, Онт. ..... 10—23
Ніна Кузьменко, Лондон, Онт. ..... 10—25
Ольга Масиник, Саскатун ..... 10—27

### Нашим дітям

"Готуйсь — Боже дитятко ..... 1—12
М. С. — З Колядою ..... 1—12
К. Перелісна — Молитва ..... 2—20
Сестрична Уля — Віконечко ..... 2—20
Наша коломийка ..... 2—20
Дніпрова Чайка — Як сніг упаде ..... 2—20
Вірші Т. Шевченка ..... 3—19
Т. Шевченко — Кобзар ..... 3—19
Т. Шевченко — Весна ..... 3—19
Т. Шевченко — Садок Вишневий ..... 3—19
Шевченко Художник ..... 3—19
Р. Завадович — Великодний привіт ..... 4—20
Н. Новицька — Великдень ..... 4—20
О. П. Ягілка з хороводом ..... 4—20
Плакуча верба — леґенда ..... 4—20
Л. Храплива — У свято Матері ..... 5—14
Квіти Божій Матері ..... 5—14
Дарунок від мами ..... 5-14
Р. Завадович — Чи знаєш той день? ..... 8—20
І. Прокопенко — Чому липень назвали липнем ..... 8—20
В. Дуб — Квіти для мами ..... 8—20
Р. Завадович — Українська мова ..... 9—20
К. Ушинський — Бджілка на розвідці ..... 9—20
К. Перелісна — Сніданок ..... 9—20
Удома краще ..... 9—20
Д. Чуб — Цікава книжка ..... 10—20
Казка про рукавичку ..... 10—20
Чи полохливі зайці ..... 10—20

А. Курдидик — Шалик ..... 11—19
О. Цегельська — Телефон до Св. Миколая .. 12—22
М. Маморський — Молитва за героїв ..... 12—22
Г. Черінь — Вибираю ялинку ..... 12—22

### Ті що від нас відійшли

Михаліна Ґоян, Витків, Саск. ..... 2—30
Василь Проскурник, Ванкувер ..... 2—30
Текля Куліш, Редвотер, Альберта ..... 3—28
Євгенія Козяр, Лос Анджелос, Кол. ..... 3—28
Раїфта Лакуста, Ст. Кетерінс, Онт. ..... 3—29
Анна Шевців, Едмонтон ..... 3—29
Марія Сташин, Пайн, Саск. ..... 3—30
Параска Одинська, Едмонтон ..... 3—30
Анна Панчишин, Суррей, Б.К. ..... 3—31
Василь Бельзюк, Моринвил, Ал-та ..... 3—31
Василь Ясінський, Міссіса'а, Онт. ..... 4—27
Марія Цвіклевич — Едмонтон ..... 4—28
Галина Крестанович, Гамільтон ..... 5—27
Анна Корній — Бурлінґтон, Онт. ..... 5—27
Марія Боднарчук, Ґронлід, Саск. ..... 5—28
Марія Симко, Вадіна, Саск. ..... 5—29
Катерина Душинська, Едмонтон ..... 6—32
Варвара Павлюк, Саскатун ..... 7—30
Анна Ружецька, Ледвин, Ман. ..... 8—30
Стефанія Дутчак, Маморниці, Саск. ..... 9—31
Марія Ольга Фізет, Монтреал ..... 10—30
Стефанія Хохоляк, Канора, Саск. ..... 10—30
Ліда Халупа, Келовна ..... 10—31
Катерина Сайн, Вінніпеґ, Ман. ..... 11—29
Анна Конічковська — Содбури, Онт ..... 11—31
Пелагія Остапчук — Торонто ..... 11—31
Марія Войтович ..... 12—31

## З ДІЯЛЬНОСТИ ВІДДІЛІВ

### Альберта:

Едмонтон — Відділ при соборній громаді св. Івана — 3—20, 6—20, 6—23, 9—23
Едмонтон — Відділ при громаді ім. св. Ілл'ї .. 3—33
Смокі Лейк — Відділ ім. О. Кобилянської .... 6—26
Ендру, Відділ ім. Л. Українки ..... 6—29
Едмонтон — Відділ ім. Кн. Ольги ..... 8—31
Ту Гилс — Відділ ім. Лесі Українки ..... 9—22

### Брит. Колюмбія:

Вернон, Відділ ім. Кн. Ольги ..... 4—23, 5—22, 6—19, 8—23
Келовна — Відділ ім. Савелі Стечишин ..... 5—24, 9—28
Сурей, Відділ ім. Ольги Кобилянської ..... 8—23, 6—22, 8—29
Ванкувер — Відділ ім. Лесі Українки ..... 9—30

### Манітоба:

Вінніпеґ, Відділ ім. Кн. Ольги ..... 3—22, 5—22, 6—20
Вінніпеґ, Відділ ім. Лесі Українки ..... 5—23
Давфин — Відділ ім. Лесі Українки .... 6—20, 6—28
Роблин — Відділ ім. Доньки України ..... 9—21

Овкбирн, — Від. ім. Л. Українки ..... 12—23

### Онтаріо

Виндзор — Відділ ім. Лесі Українки ..... 2—23, 4—28
Ґрімзбі — Відділ ім. Кн. Ольги ..... 2—27, 5—21
Лондон — Відділ ім. Кн. Ольги ..... 3—24 —24 9—19, 10—2, 10—23, 10—25
Оттава — Відділ ім. Лесі Українки ..... 4—18
Торонто — Відділ ім. К. Ольги ..... 6—21 6—27
Вотерфорд — Відділ ім. Лесі Українки ..... 8—24, 9—29
Брентфорд, Онт. — Відділ ім Лесі Українки ..... 9—22
Західне Торонто — Відділ ім. Л. Старицької Черняхівської ..... 9—27

### Саскачеван:

Йорктон — Відділ ім. Олени Пчілки ..... 2—27, 8—26, 11—27, 12—26
Стінен — Відділ ім. Кн. Ольги ..... 3—24
Витків — Відділ ім. Кн. Ольги ..... 3—25
Норт Бетлфорд — Відділ ім. Олени Пчілки ..... 4—21, 10—27
Ейлишим — Відділ ім. Олени Пчілки ..... 4—21
Мелфорт — Відділ ім. Лесі Українки ..... 4—22
Фовм Лейк — Відділ ім. Лесі Українки ..... 4—22
Канора — Відділ ім. Марії Маркович ..... 4—23
Гефорд — Відділ ім. О. Басараб ..... 4—25, 6—28
Саскатун — Відділ ім. Ольги Кобилянської ..... 5—21, 6—25
Стирджес — Відділ ім. Лесі Українки ..... 6—24
Шіго — Відділ ім. Ольги Кобилянської ..... 6—24
Ґронлід — Відділ ім. Кн. Ольги ..... 8—31
Вакав — Відділ ім. О. Кобилянської ..... 9—28
Єлов Крік — Відділ ім. Лесі Українки ..... 9—30
Нипавин — Відділ ім. Ольги Басараб ..... 10—25
Ґлеслин — Відділ ім. О. Басараб ..... 10—28
Саскатун — Відділ ім. Ганки Романчич ..... 10—27, 10—28
Ред-Ричард — Відділ. Ім. Лесі Українки ..... 11—28

### З діяльности Пров. Екзекутиви

А. Залубняк, М. Савіцька, К. Буяр. Відбувся Пров. З'їзд Союзу Українок у Ванкувері ..... 2—21
Новообрана голова Пров. Екзек. в Брит. Колюмбії Олени Дзюбенко. ..... 2—22
А. Залубняк — Прощальна гостина Членки Пров. Екзекутиви М. Савіцької ..... 2—22
Катерина Рожак — Пров. З'їзд Союзу Українок в Альберті ..... 3—11
Добр. Марія Гнатів, Катерина Пасека — Звіт Пров. З'їзд Союзу Українок у Саскатуні ..... 4—13
А. Шевель — Звіт Пров. З'їзд Союзу Українок з Манітобі 1986 ..... 5—19
Звіт дворічної діяльности Пров. Екзек. Союзу Українок — голови С. Бейзик, Є. Білич — Окружний З'їзд Союзу Українок у Сірко, Ман. ..... 9—11
"Симпозіюм" для відзначення 60-нього ювілею Союзу Українок у Ванкувері ..... 9—13

# Довкола дому

## РІЗДВЯНИЙ СТІЛ

Різдво це велике торжество, тому віддамо увагу прикрасі стола, щоб відзначити урочисту хвилину. Не тільки страви мають бути традиційні і смачно зготовлені, а теж і стіл треба прибрати, щоб відповідав ники духові свята й українським традиціям. Гарно прибраний стіл є покажчиком домашньої культури.

Українкам не треба захоплюватися традиційними різдвяними прикрасами англійського народу і впроваджувати до різдвяного стола їхню зелень — вістряк (галі), омелю (мистлтов) і пойнсету. У нас є свої різдвяні прикраси відмінні, традиційні і глибокі змістом.

Пляни прикраси стола найкраще переговорити з дітьми і припоручити їм певні обов'язки. Це для того, щоб вони відчули потребу співпраці і єдности у такому торжестві. Навіть хоч би їх поміч була мала, то хай вони радіють своїми дрібними стараннями. До того ж діти мають нераз дуже ґеніяльні думки і фантазії.

Головна окраса різдвяного стола скрізь в українців однакова. Додатки можуть бути відмінні. До Святої Вечері кладемо на стіл дрібку сіна, що переховалося з літа спеціяльно для тої потреби, а на верх біленьку скатерть. На середині стола обов'язково калач або два невеличкі, один на однім. Калач має в нас дуже багату символіку і вкоротці означає вічність і загальний добробут. Господиня не повинна жаліти спекти на Різдво калач, хоч би звичайнісенький круглий бохонець хліба, як вже не виплетений. Це дуже давня традиція, яка у деяких сторонах наших земель затратилася (наприклад, сокалцщина), але її варто нам в Канаді відродити. З обох боків калача ставимо свічки, найкраще у трираменних свічниках.

Можна поставити свічки довкруги калача, вживаючи на свічники маленькі перстені з дроту, скрученого спірально. Їх можна купити в крамниці. Вони дешеві, маленькі, не забирають багато місця і серединка розширюється, відповідно до величини свічки. Свічки навкола калача це вже модерний спосіб, але дуже гарний і не забирає багато місця на стлі. Для ще кращого ефекту можна вибрати два контрастові кольори свічок. Тільки вибрані кольори мають годитися з решгою декорації і з посудом.

Дуже гарно виглядає дрібка зелені на столі. Можна обвести калач малесенькими гілочками смереки або покласти гілочку коло кожного накриття. Це теж прикрасить стіл. Деякі господині викопують на зиму барвінок з города. Гілки барвінку ще краще надаються до столової окраси, ніж смерека. Це наш традиційний барвінок. Кожна господиня може сама собі придумати спосіб, як і де вживати зелень для прикраси стола.

До українських різдвяних традицій належить сніпдідух. Він має нагадувати нам наших предків і загальний хліборобський добробут. Це чудова традиція і не треба нам її занедбувати. Замість снопа, ставимо на почесне місце в'язку пшеничних чи інших колосків. Якщо стіл великий і не є занадто вже перевантажений прикрасами, то можна вибрати найкращі колоски і вложити їх у два маленькі, тільки маленькі, фляконики або встромити себла металеві жабки, що вживається на стинані квітки. Тоді вставити колоски з жабкою у відповідну декоративну мищинку. Це дуже гарна прикраса стола. Деякі господині мають новішого роду свічники, із спеціяльними стоячками, у яких є окреме місце на зелень, куди можна встромити колоски.

Центральна прикраса різдвяного стола це калач і свічки. Всякі інші додатки можна уплянувати відповідно до своїх потреб і смаку. У кого є вишивана скатерть, то обов'язково застелити нею стіл до Святої Вечері. Коли нема, то бодай середину застелити меншою вишиваною серветою. Це не годиться із строгими правилами столового накриття, але ми не мусимо задержувати такої строгости.

Свят Вечір — це велике родинне свято, тому і стіл мусить бути гарно прибраний, щоб відповідав урочистості. Український Святий Вечір припадає на 6-го січня, на це Різдво в середу.

**С.С.**

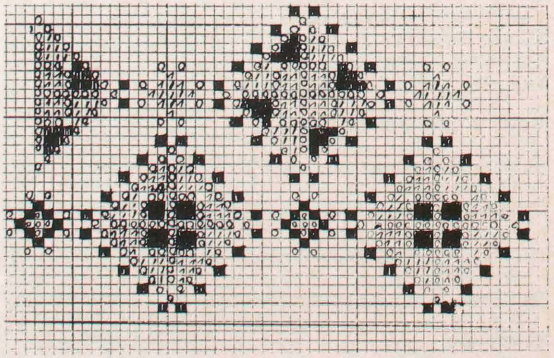

**Кольори:**

□ чорна

o помаранчева — 900 Д. М. С.

1 жовта — 743

V зелена — 518

Рисунок модельки і взір опрацювала **Іванна Вахна**, голова філії Мист. і Музею Союзу Українок у Східній Канаді.

## РІЗДВЯНИЙ КОЛАЧ НА ГАРБУЗІ

З коверті скородіючих дріжджів
½ горнятка літеплої води
1 горнятко праженого молока
¾ горнятка масла
5 яєць
1 горнятко цукру
¾ горнятка гарбуза (може бути консервований)
1 ложечка соли
1 ложечка ванілії
½ ложечки міґдалового екстракту
Терта шкірка одної цитрини або помаранчі
7½ горнят муки

Розмочити дріжджі в літелій воді. Молоко спражити на гаряче дати масло. Яйця вбити разом і додавати цукор малими частками та разом вбивати. Змішати дріжджі, молоко з маслом і вбиті яйць з цукром. Додати решту складників і замісити мукою. Тісто має бути тугіше як на бабку. Добре вимісити, щоб тісто було гладке й елястичне. Накрити і дати до теплого місця, щоб підросло. Як виросте, помісити і ще раз дозволити вирости. Виложити тісто на стільницю, покраяти на чотири частини, зробити з кожної довгий валок, посередині грубший, а на кінцях тонший. Сплести в косу. Дати до вимащеної довгої форми і дозволити вирости. Помастити верх яйцем і посипати маком. Тісто можна теж виробити на круглий колач, як хто хоче. Зробити для того рівні валки, сплести косу і кінці зліпити разом.

Нагріти піч до 350 ст. Ф. Вложити колач в піч і зразу ж знизити температуру до 300 ст. Ф. і пекти в тій температурі 40 мінут, а пізніше знову знизити температуру до 275 ст. Ф. і пекти ще 20 мінут.

Гарбузовий колач пухкий, приємно жовтий і держиться довго свіжим. На гарбузі печуть теж і бабки.

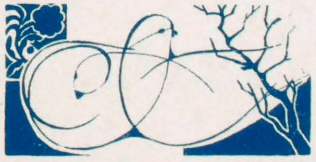

Закінчення з стор. 31

Д. Г. Слюзар — Семінар Ман. Відділів ..... 11—20

**Довкола дому:**

2—32, 3—32, 4—32, 5—31, 6—32, 8—3, 9—32, 10—32

**Вишивка:**

2—18, 3—15, 5—31, 6—30, 8—32, 9—26, 10—32

**Квіти незабутнім:**

1—16, 2—29, 3—26, 4—26, 5—25, 6—31, 8—27, 9—31, 10—31

## ПРЕСОВИЙ ФОНД

Марія Романюк, Едмонтон ..... 500.00
Фундація ім. Т. Шевченка, Вінніпеґ ..... 500.00
Т-во Дому Дніпро, Едмонтон з прощального привітання прот. і добр. Лучаків ..... 265.00
Відділ ім. Лесі Українки, Вінніпеґ з ювілейним привітом Союзу Українок .... 200.00
Відділ ім. Олени Пчілки, Норт Бетелфорд, Саск. ..... 120.00
Марія Смук, Вінніпеґ, з приводу упокоєння мами ..... 100.00
Родина Друлів у пам'ять Марії Войтович з приводу похорону у Вінніпезі ..... 100.00
Розалія Худчак, Содбури з приводу упокоєння мами ..... 80.00
Віра Новицька, Лондон, Онт. ..... 50.00
Катерина Лабюк, Канора, Саск. ..... 50.00
Анна Мазур, Давфин, Ман. ..... 50.00
Відділ ім. Лесі Українок, Виндзор ..... 50.00
Відділ ім. Олени Пчілки, Норт Бетелфорд, Саск. ..... 25.00
Гелен Юрків, Ст. Кетерінс ..... 35.00
Марта Маленка, Канора, Саск. ..... 25.00
І. Сторожук, Давфин, Ман. ..... 25.00
Катерина Рибка, Лондон, Онт. ..... 25.00
Петро Остапчук, Ізлінґтон, Онт. ..... 25.00
Євгенія Друль, Виндзор ..... 20.00
Тіна Ременда, Канора, Саск. ..... 20.00
Відділ ім. Л. Українки, Єлов Крік, Саск. ..... 15.00
Анеля Кравчук, Суррей, Б.К. ..... 10.00
Михайло Іванус, Ґронлід, Саск. ..... 10.00
Елейн Маковецька, Четам, Онт. ..... 10.00
І. Іщенко, Лондон, Онт. ..... 5.00
Ніна Жовкевич — Пелатон, Онт. ..... 5.00
Анна Володченко, Лондон, Онт. ..... 5.00
Ольга Сенів, Монтреал ..... 5.00
Катерина Федик, Мелфорт, Саск. ..... 5.00
М. Зимовель, Монтреаль ..... 5.00
Г. Комаранський, Ґренвю, Ман. ..... 5.00
М. Кіпен, Беріс Бай, Онт. ..... 5.00
Анна Мудра, Едмонтон ..... 5.00
Теодора Швед. Гамільтон ..... 5.00
Лідія Мишкевич — Орлеан, Онт. ..... 2.00

**НЕОБХІДНЕ ДЛЯ ШКОЛИ**
**Український виховальний співанник для дітей**
**СВІТАНОК**
Видання Української Двомовної Асоціяції в Едмонтоні.
З нотами і рисунками.
Видано на гарному папері,
в тверд. обкладинці, стор. 115.
**Ціна: $7.50**
Замовляйте в Союзі Українок Канади на адресу:
UKRAINIAN WOMEN'S ASSOCIATION
#612 24th St. East
Saskatoon, Sask. S7K 0L1

P 21
JAN 88
LIBRARY OF ST JOHNS
UKR ORTH WOMENS ASS'N
10611-110 AVE
EDMONTON ALTA T5H 1H7

# Видання, що їх можна набути в Централі Союзу Українок

## РЕЛІГІЙНІ

| | |
|---|---|
| БЛИСКУЧА ЗОРЯ, КНЯЖНА АННА ВСЕВОЛОДІВНА, Митр. Іларіон | $ .25 |
| ПРОГРАМА, УСТРІЙ І ЗАВДАННЯ | 2.00 |
| СВЯТА ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ, Прот. д-р І. Стус | |
| (Feast) DAYS OF THE ORTHODOX CHURCH (Bilingual) | 7.00 |

## ІСТОРИЧНІ

| | |
|---|---|
| НАРИСИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ 3 томи: | |
| 1-ий том ВИДАТНІ ПОСТАТІ В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ С. Стечишин, | |
| 2ий том УКРАЇНСЬКІ КОМПОЗИТОРИ С. Яременко | |
| УКРАЇНСЬКА ДРАМА Й ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО НА ІСТОРИЧНОМУ ШЛЯХУ, В. Ревуцький | |
| 3-ий том УКРАЇНСЬКЕ ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО, І. Кейван (ESSAYS FROM THE HISTORY OF UKRAINIAN CULTURE) Bilingual | 20.00 |
| 50-РІЧЧЯ ЗДОБУТТЯ ГРОМАДСЬКИХ ПРАВ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ, д-р Г. Янішевська | .75 |
| UKRAINIAN HOLOCAUST OF 1933, Wasyl Hryshko (English only) | 6.00 |
| UKRAINIAN CANADIAN — SUK (English only) | 12.00 |

## ЛІТЕРАТУРА

| | |
|---|---|
| АПОСТОЛ ЧЕРНІ, О. Кобилянська | 20.00 |
| ПІСНІ МОГО СЕРЦЯ, Дарія Могилянка | 5.00 |
| ДУМКИ ЛЕТЯТЬ НА УКРАЇНУ, Д. Могилянка | 5.00 |
| ЗА НАМИ СЕСТРИ, Анна Звоздецька | 2.50 |
| CANADIAN TAPESTRY, Daria Yanda (English only) | 6.50 |
| LESYA UKRAINKA — LIFE AND WORK, KUK (English only) | 7.50 |

## ПРОГРАМИ

| | |
|---|---|
| ПРОГРАМА НА СВЯТО Л. УКРАЇНКИ І О. КОБИЛЯНСЬКОЇ, С.У.К. | 2.00 |
| ПРОГРАМА НА СВЯТО Т. ШЕВЧЕНКА | 2.00 |
| НА КРИЛАХ ПІСЕНЬ, ПІСНІ З НОТАМИ НА СЛОВА Л. УКРАЇНКИ, С.У.К. | 10.00 |
| ЗБІРНИК МАТЕРІЯЛІВ 100-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Л. УКРАЇНКИ | 2.00 |
| SUS IT'S MEANING AND SIGNIFICANCE (English) | 1.00 |

## ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

| | |
|---|---|
| П'ЄСИ ДЛЯ МОЛОДІ, С.У.К | 3.00 |
| ПРОГРАМА ДЛЯ САДОЧКІВ, С. Магус | 5.00 |
| ПРОГРАМА ДЛЯ МОЛОДШИХ ВІДДІЛІВ СУМК, Союз Українок Канади | 5.00 |
| ПРОГРАМА НА СВЯТО СВ. МИКОЛАЯ, С.У.К. | 3.00 |
| ПІДРУЧНИК ДЛЯ НАДЗІРНОЇ РАДИ МОЛОДШИХ ВІДДІЛІВ СУМК, С.У.К. | 10.00 |
| ЧАРІВНИЙ ДІЯМАНТ, М. Погідний-Угорчак | 2.00 |
| П'ЄСИ ДЛЯ МОЛОДІ "ЮНИЙ СКОМОРОХ" | 5.00 |
| Я ВЕРНУСЯ, О. Крамар | .50 |
| ХОДИТЬ СОН КОЛО ВІКОН, Рада Української Школи | 2.00 |
| ДИВИСЬ, СЛУХАЙ, ГОВОРИ, С. Василишин Кн. 1, Кн. 2, Кн. 3 (Each) | 3.00 |
| ЗОЛОТИЙ ЧЕРЕВИЧОК, Прот. С. П. Симчич | 3.50 |
| РЕЛІЙНІ ПІСНІ ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ П. Пауш | 3.00 |
| ДУХОВНІ ПІСНІ, С.У.К. | 8.00 |
| ЗБІРНИК ДЛЯ ДІТЕЙ, Анна Данилович | 8.00 |
| ОЙ ЩО ТО ЗА ШУМ, Л. Гулуцан | 9.00 |
| СНІГОВА ПІСНЯ, Л. Гулуцан | 9.00 |
| EASTER, F. Pelech | 1.00 |

## PROMOTIONAL SUPPLIES

| | |
|---|---|
| ПОРТРЕТИ Л. УКРАЇНКИ, О. КОБИЛЯНСЬКОЇ, Н. КОБРИНСЬКОЇ, Т. ШЕВЧЕНКА, й І. ФРАНКА (Ea.) | 5.00 |
| СУК ПРАПОРИ (FLAG) | 25.00 |
| СТРІЧКИ З ІМ'ЯМ ВІДДІЛУ RIBBONS WITH UWAC BRANCH NAME | 25.00 |
| SMOLOSKYP'S | 17.00 |
| SPOON'S WITH SMOLOSKYP | 7.00 |
| HASTI NOTES AND ENVELOPES WITH SMOLOSKYP INSIGNIA (Doz.) | 5.00 |

Please add 15% for Provincial Sales Tax and Postage and Handling Charges.

**UKRAINIAN WOMEN'S ASSOCIATION OF CANADA**
**612 — 24th Street East**
**SASKATOON, SASKATCHEWAN**
**S7K 0L1**